

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Факультет фізичної культури та здоров'я людини
Кафедра теорії та методики фізичного виховання і спорту**

**ІСТОРИЧНИЙ НАРИС СУЧАСНИХ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР
ТА АНАЛІЗ УЧАСТІ В НИХ УКРАЇНСЬКИХ СПОРТСМЕНІВ**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконав:

**студент 2 курсу 601 групи
спеціальності 017**

“Фізична культура і спорт”

Мазур Дмитро Васильович

Керівник: викладач Циба Ю.Г.

Рецензент:

ст. викл. Ніколайчук О.П.

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри №_____

від “___” _____ 2023 р.

зав. кафедри _____ доц. Наконечний І. Ю.

Чернівці – 2023

АНОТАЦІЯ

Мазур Д. В. Історичний нарис сучасних олімпійських ігор та аналіз участі в них українських спортсменів.

Кваліфікаційна робота ОР Магістр зі спеціальності “Фізична культура і спорт”, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича; м. Чернівці, 2023.

У роботі проаналізовано історичний контекст Олімпійських ігор Стародавньої Греції та сучасної Олімпіади. Здійснено ретроспективний аналіз стародавніх спортивних заходів та їх вплив на світову спільноту. Проведено аналіз участі українських атлетів у складі збірної колишнього союзу (1952-1992рр.). Дана оцінка виступу українських спортсменів на Олімпійських іграх як незалежної збірної команди України (1996-2022 р.р.).

Ключові слова: українські спортсмени, збірна, Олімпійські ігри, аналіз.

ABSTRACT

MAZUR DMYTRO. A historical sketch of the modern Olympic Games and an analysis of ukrainian athletes who are taking part in them.

Qualification thesis of the Master's degree in "Physical culture and sport", Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Chernivtsi, 2023.

The work analyzes the historical context of the Olympic Games of Ancient Greece and the modern Olympics. A retrospective analysis of ancient sports events and their impact on the world community was carried out. An analysis of the participation of Ukrainian athletes in the national team of the former union (1952-1992 pp.) was carried out. The assessment of the performance of Ukrainian athletes at the Olympic Games as an independent national team of Ukraine (1996-2022 p.p.) is given.

Keywords: Ukrainian athletes, national team, Olympic Games, analysis.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ.....	2
ВСТУП.	3
РОЗДІЛ 1. Трансформація історичного контексту Олімпійських ігор Стародавньої Греції та сучасної Олімпіади.....	6
1.1. Ретроспективний аналіз стародавніх спортивних заходів та їх вплив на світову спільноту.	
1.2. Історія та етапи становлення зимових Олімпійських ігор.....	9
1.3. Динаміка становлення літніх Олімпійських ігор.....	17
 РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	20
2.1. Методи дослідження	20
2.2. Організація дослідження	21
 РОЗДІЛ 3. УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКИХ СПОРТСМЕНІВ НА ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРАХ 1952-2022 Р.Р.	22
3.1. Ретроспективний аналіз участі атлетів у складі збірних команд Олімпіад (1952-1992 р.р.).....	22
3.2. Участь українських спортсменів у Олімпійських іграх у новітньому періоді 1952-1996рр.....	36
3.3. Українці на Зимових Олімпійських іграх 1992-2022 рр.....	38
3.4. Українські спортсмени на Літніх Олімпійських іграх 1992-2022 роки	44
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61

ВСТУП

Актуальність роботи. Сучасний олімпійський спорт, завдяки своїй широкій популярності, привертає увагу значної кількості людей та виступає як важливий чинник виховання, освіти, міжнародної співпраці, та формування національної самосвідомості. Ідеали та цінності філософії олімпізму, зароджені в Стародавній Греції, існують в сучасному світі завдяки праці поколінь гуманістів.

Історія олімпійського спорту пройшла складний та суперечливий шлях розвитку, включаючи періоди розвитку, стабільності, розквіту, занепаду, безвихідності, монолітності та роз'єднання, непримиренності та компромісів.

Аналізуючи різні історичні етапи розвитку олімпійського спорту, важливо враховувати, що знання про цей предмет не завжди є різноманітним та збалансованим. Деякі аспекти глибоко та детально досліджені, інші вивчені фрагментарно, а деякі, на жаль, практично забуті.

Зосередженість дослідників спрямована головним чином на періоди розквіту та на визначні події та особистості, пов'язані з олімпійським спортом, а також на кризові ситуації та конфлікти. Інші, не менш важливі аспекти і процеси, які визначають розвиток олімпійського спорту, його авторитет і стабільність, отримали значно менше уваги, чи то через їхню фонову роль, чи то через сприяння або підрив його засад.

Історія олімпійського спорту, пройшовши складний шлях розвитку, не відразу завоювала собі популярність і сучасні риси. Отже, аналіз сучасного олімпійського руху потребує чіткої періодизації. Існують різні підходи до періодизації розвитку олімпійського спорту, включаючи пропозиції пов'язати періоди з президентськими термінами МОК [44] чи орієнтуватися на вплив і авторитет олімпійського руху [51].

Запропоновано асоціювати етапи еволюції олімпійського спорту з ключовими історичними подіями, які суттєво вплинули на сучасну історію. В.В. Столбов (1989) розглядає історію міжнародного спортивного руху через

три історичні періоди поточного століття: до першої світової війни, між першою і другою світовими війнами, після другої світової війни. Проте при визначенні етапів розвитку сучасного олімпійського спорту слід враховувати різноманітні фактори політичного, економічного і спортивного характеру, які взаємодіють і впливають на олімпійський рух на кожному історичному етапі. З таким підходом можна визначити нижче подану періодизацію Олімпійських ігор сучасності.

Об'єкт дослідження – історія олімпійських ігор

Предмет дослідження – участь олімпійських спортсменів в іграх Олімпіад з 1896-2022рр

Мета дослідження – проаналізувати результати виступів на літніх та зимових олімпійських іграх олімпійських українських спортсменів.

Завдання дослідження:

1. Оптимізувати історію стародавніх олімпійських ігор та їх історичне значення.
2. Розкрити становлення сучасних Олімпійських ігор та участь у них зарубіжних українських спортсменів.
3. Провести ретроспективний аналіз виступів українських спортсменів на літніх та зимових олімпійських іграх.

Методи дослідження. Для вирішення завдань були використані такі методи дослідження: *педагогічний аналіз науково-методичної літератури, використання загальнонаукових методів:* підхід від абстрактного до конкретного, аналіз, синтез, індукція, дедукція, логічний та історичний методи, документальні матеріали та інформації мережі Internet; порівняння, аналогія; системний підхід; математична обробка даних.

Структура роботи. Наукова робота містить наступні структурні елементи: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел у кількості 74, з них 20 іноземною мовою. 7 таблиць, 2 рисунка. Основний зміст роботи розміщений на 60 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІСТОРИЧНОГО КОНТЕКСТУ ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР СТАРОДОВНЬОЇ ГРЕЦІЇ ТА СУЧАСНОЇ ОЛІМПІАДИ

1.1. Ретроспективний аналіз стародавніх спортивних заходів та їх вплив на світову спільноту

Стародавні спортивні заходи, у тому числі Олімпійські ігри, гладіаторські бої та інші, відігравали визначальну роль у формуванні світової спільноти. Ретроспективний аналіз цих подій дозволяє краще розуміти їхній вплив на культуру, соціум і взаємодію народів.

Одні з найважливіших спортивних заходів у стародавньому світі – Олімпійські ігри у Давній Греції. Вони сприяли єднанню грецьких полісів, сприяли розвитку фізичної справжньої витривалості та духовності учасників.

У Римській імперії гладіаторські бої були популярним видом розваги, але вони також відображали соціальні та політичні аспекти того часу. Ці бої можна розглядати як відображення суспільної структури та боротьби за владу.

Вплив на Культуру: Стародавні спортивні заходи не лише формували фізичну силу, але й впливали на культурні цінності. Вони стали джерелом натхнення для мистецтва, літератури та філософії того часу.

Спортивні заходи створювали платформу для міжкультурного обміну. Учасники з різних регіонів об'єднувались навколо спільної любові до спорту, сприяючи взаєморозумінню та дружбі.

Спадщина для Сучасності: Ці стародавні заходи залишили важливий слід для сучасного світу. Олімпійські ідеали втілені у сучасних Олімпійських іграх, а вплив гладіаторських боїв можна побачити в сучасному спортивному розважальному просторі.

Ретроспективний аналіз стародавніх спортивних заходів розкриває їхню значущість для формування світової спільноти. Ці заходи не лише розважали,

але і відображали складні аспекти суспільства, залишаючи спадщину, яка надалі впливає на наше розуміння та цінності.

У великий період розвитку стародавніх Олімпійських ігор (145 р. до н. е. – 394 р. н. е.), коли Стародавня Греція опинилася під владарюванням Стародавнього Риму, настали значущі зміни. Проходження Олімпійських ігор в цей період відзначалося новим історичним контекстом, відмінним від того, що існував в часи розквіту Стародавньої Греції (В. Венгер, 1910; М. Сергієнко, 2000; Т. Моммзен, 2005; D. Kyle, 2007; В. Григоревич, 2008; Б. Голощанов, 2011). З приходом під владарювання Стародавнього Риму, втрата незалежності Стародавньої Греції викликала економічні, політичні та соціальні зміни, що вплинули на релігійні вірування, систему освіти та виховання (J. Kieran et al., 1977; М. Булатова, В. Платонов, 2009; С. Бубка, 2012). Одночасно ці зміни відбилися на Олімпійських іграх, чия популярність помітно зменшилася (С. Marcucci, 1959; Горацій, 1980; N. Growth, 1982; H. Pleket, 1992). Зрозуміло, що детальний огляд багатогранної історії Олімпійських ігор у давнину, які тривали понад 1100 років (776 рр. до н.е. – 394 рр. н.е.), вимагає повного переосмислення, що значно поглибить розуміння причин їхнього розцвіту та занепаду.

Олімпійські поєдинки, Олімпійські забави - загальногрецькі урочисті сутички релігійного характеру, приурочені до вшанування Зевса Олімпійського, що проходили з 776 року до н.е. кожні 4 роки в місті Олімпія на березі річки Алфей (на Пелопоннесі) [10]. Олімпійські заходи втілювали в собі образ єдності грецьких міст-держав і грали вагомую роль у розвитку культури. Засновником Олімпійських поєдинків вважався Геракл, який оновив забави на честь Пелопа, призначивши їх для Зевса.

Олімпійські забави регулярно відновлювались і організовувались кілька разів. За легендою, Лікурґ Спартанський та Іфіт Елідський встановили правила проведення ігор. До переліку входили біг, стрибки, кидання диска, боротьба, кулачний бій, змагання на колісницях і інші види. Під час Олімпійських

поєдинків вводилося священне перемир'я, відоме як екехірія, що припиняло війни.

Починалися ігри 22 червня і тривали 5 днів. Громадянам Еліди доручалася організація подій, а суддівеланодики обирались з них. Спортсмени зобов'язані були тренуватися протягом 10 місяців перед Олімпійськими забавами в гімназіях Еліди. Місяць до початку ігор вони прибували до Олімпії, де під керівництвом досвідчених тренерів готувалися до змагань.

Від V століття до н.е. до учасників Олімпійських подій включали поетів, які декламували свої твори. Індивідууми, які здобували перемогу в іграх, отримували титул "олімпіонік". Останнього дня свята їм вручали вінки із галузок святкової маслини та пальмову гілку. Переможцям, який тричі торжествував на Олімпії, ставили його бюст.

Імена чемпіонів та назви їхніх міст оголошували та влаштовували на їхню честь бенкет. Герої Олімпійських заходів вдосталь насолоджувалися урочистим прийняттям на Батьківщині: складали обрядову жертву божеству міста, аранжували бенкет і співали гімни на шану переможця.

В Афінах йому надавали податкові пільги та звільняли від інших громадських обов'язків, а також виділяли краще місце в театрі тощо. В деяких містах Греції діти олімпіоніків також насолоджувалися привілеями. Серед учасників і переможців Олімпійських ігор виявилися видатні вчені та мислителі, такі як Демосфен, Демокріт, Платон, Аристотель, Сократ, Піфагор, Гіппократ. Піфагор виявився чемпіоном з кулачного бою, а Платон – у панкратіоні.

У наш час міжнародні змагання проводяться з 1896 року що чотири року. Організацію Олімпійських ігор сучасності взяв на себе Міжнародний олімпійський комітет. Олімпійський спорт є одним із найнадзвичайніших явищ в історії людства, виникши в Древній Греції у 776 році до н.е., ці ігри регулярно проводилися протягом понад 1000 років, ставши ключовою частиною загальноеллінської цивілізації. Закінчивши свій древньогрецький етап у 394 році н.е..

У 1896 році, в нових історичних обставинах Греції, олімпійські ігри відродились після 1500 років повного занепаду, завдяки ініціативі французького барона П'єра де Кубертена, засновника нового олімпійського руху. Але, на жаль, лише спортивна частина змагань збереглася в оновленому варіанті. Олімпія, яка колись була не лише спортивним центром, але і основним культурним центром стародавньої Греції, втратила своє колишнє значення.

У центрі уваги олімпійського спорту зараз зосереджена підготовка та успішне проведення Олімпійських ігор. Однак головним критерієм ефективності підготовки стає завоювання золотих медалей.

Олімпійський спорт діє як суттєвий каталізатор для розвитку масового спорту, привертаючи мільйони людей різного віку, особливо дітей та молоді. Водночас відбірковий процес до олімпійського та професійного спорту дозволяє виявити талановитих спортсменів, які в подальшому можуть досягти найвищих результатів.

1.2. Історія та етапи становлення зимових Олімпійських ігор

Зимові Олімпійські ігри 1924, відомі як I Зимові Олімпійські ігри, представляли міжнародне спортивне подією зі зимових видів спорту, що відбулося у Шамоні, Франція, з 25 січня по 5 лютого 1924 року. Це були "Тиждень зимового спорту". У змаганнях взяли участь 258 атлетів з 16 країн – 247 чоловіків та 11 жінок, і було розіграно 16 комплектів нагород у 9 видах спорту.

Програма включала бобслей, лижний спорт (перегони, стрибки з трампліна, двоборство), швидкісний біг на ковзанах, фігурне катання, хокей із шайбою для чоловіків та фігурне катання для жінок. Проводились також показові змагання – лижні перегони військових патрулів та матчі керлінгу.

Високі досягнення продемонстрували норвезькі лижники та фінські ковзанярі. У хокейних змаганнях команда Канади здобула перемогу, вигравши

всі 5 матчів із загальним рахунком 110:3. Особливе суперництво відзначалося в фігурному катанні, де змагалися представники різних країн, таких як Австрія, Великобританія, США, Фінляндія, Франція, Швейцарія та Швеція.

Австрійські атлети показали найкращі результати, отримавши дві золоті медалі, зокрема, у жіночому фігурному катанні перемогла Х. Планк-Сабо, а Х. Енгельман і О. Бергер стали переможцями у парному катанні. Важливо відзначити довговічність Людовіка і Вальтера Якобсонів з Фінляндії, які здобули друге місце, демонструючи спортивну витривалість впродовж років. Перемогу у чоловічому фігурному катанні виборов шведський фігурист Р. Графстрем.

У неофіційному заліку команд перемогу здобули спортсмени із країни-переможця, підкоривши конкурентів. Особливо виділилися представники Норвегії, які завоювали 122,5 очка та 18 нагород – 4 золотих, 7 срібних, 7 бронзових. Другими у змаганнях були фінські представники, які набрали 59,5 очок та 9 медалей – 4 золоті, 3 срібні, 2 бронзові. Третіми виявилися вправні спортсмени з США, їхній здобуток склав 26 очок та три медалі – 1 золота і 2 срібні.

Ігри 1928 року у Швейцарії, відомі як II Зимові Олімпійські ігри, зібрали 464 спортсменів з 25 країн. У цьому змаганні було розділено 14 комплектів нагород у 8 видах спорту. Зокрема, у фігурному катанні на ковзанах відбувалися напружені змагання, але тільки Р. Графстрему вдалося залишити своє чемпіонське звання, що виборила у 1924 році, здобувши третю золоту медаль серед чоловіків. Жіночий розділ виборола норвезька фігуристка Соня Хені, яка вразила своїм виступом та стала олімпійською чемпіонкою.

У парному катанні визначились французькі фігуристи А. Жолі та П. Брюне, в той час як австрійські спортсмени отримали дві срібні та одну бронзову медалі. Загальнокомандну перемогу, як і раніше, здобули норвезькі спортсмени, набравши 93 очки та виборовши 15 медалей – 5 золотих, 5 срібних, 5 бронзових. Американці посіли друге місце, набравши 45 очок і

отримавши шість медалей – 2 золоті, 2 срібних, 2 бронзові. Шведи стали третіми, здобувши 35 очок та п'ять медалей – 2 золоті, 2 срібних, 1 бронзову.

Зимові Олімпійські ігри 1932 року, відомі як III Зимові Олімпійські ігри, відбулися у Лейк-Плесід, США з 4 по 15 лютого 1932 року. Участь у них взяли 307 спортсменів (зокрема 30 жінок) з 17 країн. Було розділено 14 комплектів нагород у 5 видах спорту. У парному катанні свій успіх повторили французькі фігуристи А. Жолі-Брюне і П. Брюне.

Неофіційний командний залік визначив першість для спортсменів з США, які здобули 85 очок та 12 медалей – 6 золотих, 4 срібних, 2 бронзових. Норвезькі олімпійці посіли друге місце з 68 очками та десятьма медалями – 3 золоті, 4 срібних, 3 бронзових. Команда Канади стала третьою, здобувши 46 очок та 7 медалей – 1 золота, 1 срібна, 5 бронзових.

У спортивному відношенні Зимові Олімпійські ігри 1936 року відзначилися значними інноваціями у програмі змагань. Перший раз включено гірськолижний спорт – призначено медалі в лижному двоборстві для чоловіків і жінок, що включало швидкісний спуск і слалом. Програма також поповнилась лижною естафетою 4x10 км. Участь взяли 756 спортсменів, включаючи 76 жінок з 28 країн, що було у два з половиною рази більше, ніж на попередніх зимових Олімпійських іграх. Норвежці продемонстрували свою перевагу, завоювавши сім золотих медалей.

У стрибках з трампліна Б. Рууд виборов друге золото, а Хаген у двоборстві і М. Матисен у швидкісному бігу на ковзанах 1500 м також стали лідерами. У фігурному катанні на ковзанах Соня Хені виборола свою третю золоту медаль, а ковзаняр І. Баллангруд став героєм, завоювавши три золоті медалі на різних дистанціях та одну срібну.

У лижних гонках золоті медалі отримали шведські та фінські спортсмени. Німецькі олімпійці вибороли перші місця в гірськолижному двоборстві. Австрійський фігурист До Шефер переконливо переміг у парному катанні, а хокеїсти США виграли золото і бронзу в бобслеї. Справжньою

несподіванкою стала поразка канадських хокеїстів від команди Великобританії.

Продемонструвавши вражаючу домінантність у фігурному катанні, Соня Хені подавалася в американський професійний балет на льоду, досягаючи величезних успіхів. Її вистави та 13 фільмів, знятих в Голівуді, призвели до значної фінансової вдачі – принаймні 76 000 000 доларів. Впевнену загальнокомандну перемогу здобули спортсмени Норвегії, набравши 100 очок та завоювавши 15 медалей, включаючи 7 золотих, 5 срібних і 3 бронзові.

На другому місці розташувались спортсмени Німеччини, які набрали 46 очок і вибороли 6 медалей, в тому числі 3 золоті і 3 срібні. Третіми стали олімпійці Швеції, здобувши 42 очки і 7 медалей, включаючи 2 золоті, 2 срібних і 3 бронзові. У неофіційному медальному заліку Норвегія виходила переможцем з 15 нагородами, в то час як команда Германії посідала друге місце з 6 нагородами.

V Зимові Олімпійські ігри відбулися з 30 січня по 8 лютого 1948 року в Санкт-Моріці (Швейцарія), з участю 713 спортсменів з 28 країн. Лідерство вибороли спортсмени Швеції, здобувши 70 очок та 10 медалей, включаючи 4 золотих, 3 срібних і 3 бронзові. Швейцарія посіла друге місце з 68 очками і 9 медалями, включаючи 3 золоті, 4 срібних і 2 бронзові.

На третьому місці знаходилися американські спортсмени, які завоювали 64,2 очка і 9 медалей, серед яких 3 золоті, 4 срібні і 2 бронзові. VI Зимові Олімпійські ігри відбулися з 14 по 25 лютого 1952 року в Осло (Норвегія).

У спортивному вимірі Зимові Олімпійські ігри 1956 року вирізнялися широкою участю 732 атлетів, включаючи 108 жінок з 30 країн. Змагання були розширені за допомогою нових подій, таких як лижна гонка на 10 км. В загальній боротьбі за звання кращої команди, Норвегійські спортсмени проявили силу, набравши 104,5 очка та завоювавши 16 медалей - 7 золотих, 3 срібних і 6 бронзових.

Друге місце на п'єдесталі посіли американські олімпійці, які вибороли 77,5 очок та 11 медалей, включаючи 4 золотих, 6 срібних і 1 бронзову.

Спортсмени з Фінляндії стали третіми, отримавши три золоті, чотири срібні і дві бронзові медалі, набравши 63 очка у неофіційному командному заліку. VII Зимові Олімпійські ігри відбулися в Кортіна-д'Ампеццо (Італія) з 26 січня по 5 лютого 1956 року.

Це місто, вже відоме у 20–30-х роках як центр зимового спорту, приймало першість світу з лижного та гірськолижного спорту. У цих іграх брали участь 924 спортсмени з 33 країн світу, включаючи 146 жінок. Для СРСР ці були дебютні зимові ігри, і їх спортсмени одразу вразили всіх, завоювавши найбільше число нагород.

Ці Зимові Олімпійські ігри також зафіксували історичний момент як перші, що транслювались телебаченням. П'ятдесят три радянських спортсменів взяли участь у змаганнях з лижного спорту, швидкісного бігу на ковзанах і хокею. Австрійський гірськолижник Тоні Зайлер став першим, хто виграв золоті медалі в усіх трьох видах гірськолижного спорту.

VIII Зимові Олімпійські ігри відбулися в місті Скво-Веллі (США) з 18 по 28 лютого 1960 року. За участь у змаганнях взяли 665 спортсменів, включаючи 144 жінки з 31 країни. Японія, яка раніше не смакувала смак перемоги на Зимових Олімпіадах, вразила світ, здобувши золото, срібло і бронзу в стрибках з трампліна. Галина Кулакова з колишнього об'єднаного союзу виграла всі три лижні гонки. Нідерландець Адріанус Схенк домінував, здобувши три золоті медалі у бігу на ковзанах.

Канада відмовилася від участі в хокейних змаганнях, пояснюючи це тим, що хокеїсти соціалістичних країн мають професійний статус. У загальнокомандному неофіційному рахунку перемогу здобули атлети з СРСР, які отримали 146,5 очка та завоювали 21 медаль - 7 золотих, 5 срібних, 9 бронзових. Друге місце посіли шведські спортсмени з 62 очками та 3 золотими медалями. IX Зимові Олімпійські ігри відбулися з 29 січня по 9 лютого 1964 року в Інсбруці (Австрія).

Ігри виділились рекордною кількістю учасників – 1111 спортсменів, включаючи 197 жінок, що представляли 37 країн. Команди ГДР і ФРН (західна

Германія) виступали разом. У складі збірної СРСР з біатлону, Іван Бяков виграв золоту олімпійську медаль у естафетній гонці 4x7,5 км. У загальнокомандному заліку спортсмени збірної команди СРСР здобули перемогу, набравши 162 очка та завоювавши 25 медалей - 11 золотих, 8 срібних, 6 бронзових. Друге місце зайняла команда Норвегії із 89,5 очками та 15 медалями. Третіми стали австрійські атлети із 79 очками та 12 медалями - 4 золотих, 5 срібних, 3 бронзових. X Зимові Олімпійські ігри тривали з 6 по 18 лютого 1968 року в Греноблі (Франція).

В цих іграх взяли участь спортсмени з 37 країн, загальною кількістю 1158 атлетів. Було розіграно 35 комплектів нагород у 6 видах спорту. Перше виступ відзначився представниками Марокко; спортсмени НДР і ФРН виступили окремо. Норвезькі атлети вибороли найбільше медалей, виступаючи успішно в ковзанярських та лижних змаганнях. Команда СРСР виграла менше однієї золотої медалі порівняно із ними. Найкращі результати показали італійські бобслеїсти, радянські біатлоністи, хокеїсти, шведські лижниці, французькі гірськолижники і нідерландські саночники, американські фігуристи.

Офіційне відкриття XI Зимових Олімпійських ігор відбулося за участі президента Франції Шарля де Голля. XI Зимові Олімпійські ігри пройшли з 3 по 13 лютого 1972 року в Саппоро (Японія), ставши першими зимовими Олімпіадами в Азії. Японці, хоча і не сподівалися на великі успіхи своїх спортсменів, але прийняли естафету організації Ігор з гідністю.

Основна мета Ігор у Саппоро полягала в демонстрації суспільних та економічних змін, що відбулися в країні протягом післявоєнного десятиліття. Тому місто було прийнято понад 4 тисячі журналістів. У змаганнях за 35 комплектів нагород у 10 видах спорту брали участь 1012 спортсменів, включаючи 204 жінок з 35 країн. Знову виділились успішні виступи спортсменів СРСР. Героєм гірськолижників став талановитий В. Веденін, який завоював дві золоті та бронзову медаль. Особливо вражаючий був його виступ на естафеті 4x10 км, де, починаючи з відставання, він зумів випередити

норвежців і приніс перемогу з перевагою 18 секунд. У жіночих лижних гонках Р. Кулакова отримала три золоті медалі, включаючи перемогу в естафеті.

А. Схенк з Нідерландів визначився переможцем у змаганнях ковзанярів, завоювавши три золоті медалі на дистанціях 1500 м, 5000 м і 10 000 м. Японські стрибунки з трампліну здивували своїм виступом на 70-метровому трампліні, завоювавши всі три медалі. Ще однією сенсацією став виступ спортсменів НДР, які виступали самостійною командою вдруге. На цих Іграх вони завоювали 14 медалей, включаючи 4 золоті, 3 срібні та 7 бронзових. Саночники здобули три золоті медалі, а У. Велінг став першим серед двоєборців.

У змаганнях за командні посягання, спортсмени НДР вибороли друге місце, набравши 83 очки. А у загальнокомандному протистоянні спортсмени СРСР упевнено здобули перемогу, завоювавши 120 очок і 16 нагород — 8 золотих, 5 срібних, 3 бронзових. Третіми стали атлети з Норвегії, які здобули 79 очок і 12 медалей — 2 золотих, 5 срібних, 5 бронзових.

ХІІ Зимові Олімпійські ігри пройшли з 4 по 15 лютого 1976 року в Інсбруці (Австрія), з участю 1064 спортсменів, включаючи 215 жінок з 37 країн. Чоловіки та жінки змагалися у восьми видах спорту, а саме: біатлон, бобслей, лижний спорт, гірськолижний спорт і ковзанярський спорт, фігурне катання на ковзанах, санний спорт і хокей для чоловіків; жінки взяли участь у п'яти видах — гірськолижний, лижний, ковзанярський і санний спорт, а також фігурне катання на ковзанах.

Збірна команда СРСР встановила рекорд за історію зимових ігор, набравши 192 очки і завоювавши 27 медалей, серед яких було 13 золотих, 6 срібних і 8 бронзових. На другому місці знаходилися спортсмени НДР, які здобули 135 очок та 19 медалей — 7 золотих, 5 срібних, 7 бронзових. Команда США зайняла третє місце, набравши 73 очка і завоювавши 10 медалей — 3 золотих, 3 срібних, 4 бронзових.

ХІІІ Зимові Олімпійські ігри відбулися з 13 по 24 лютого 1980 року в Лейк-Плесіді (США) з участю 1072 спортсменів (232 жінки і 840 чоловіків) з

37 країн. Програма зимових Ігор включала 10 видів спорту, в рамках якої було розіграно 38 комплектів нагород. Новацією став використання штучного снігу.

Визначними постатями цих Ігор стали Є. Хайден (США) з конькобіжців, який здобув 5 золотих медалей, радянський лижник Н. Зимятов (3 золоті медалі) та горнолижниця Х. Венцель із Ліхтенштейну, яка отримала 2 золоті медалі — унікальне досягнення для Ліхтенштейну в історії Олімпіад. Однією з несподіваних сенсацій стало переможне виступ хокеїстів США над командою СРСР, яка виходила переможницею на чотирьох попередніх Олімпіадах.

У неофіційному командному заліку лідерство здобула команда з НДР, набравши 154,5 очки та отримавши 24 медалі — 10 золотих, 7 срібних, 7 бронзових. Друге місце утримали спортсмени СРСР із 147,5 очками та 22 медалями — 10 золотих, 6 срібних, 6 бронзових.

XIV Зимові Олімпійські ігри відбулися з 8 по 23 лютого 1984 року в Сараєво (Югославія) з участю 1581 спортсмена, включаючи 368 жінок, із 49 країн. У лижних перегонах перевагу знову здобули скандинавські атлети: Фінляндія здобула 8 медалей — 3 золоті, 1 срібну, 4 бронзових; Швеція виграла 5 медалей — 3 золоті, 1 срібну, 1 бронзову. Спортсмени з СРСР також вибороли 5 медалей — 1 золоту і 4 срібних. Фінська спортсменка Хямялайнен стала героєм Олімпіади, виборовши перемогу на всіх трьох індивідуальних дистанціях.

У гірськолижному спорті суперництво спортсменів альпійських держав зробили ще цікавішим: 20 американців стали гострими суперниками, отримавши найбільше медалей — 5, включаючи 3 золоті і 2 срібні. У неофіційному командному заліку перше місце посіли спортсмени СРСР, набравши 167 очок, а друге місце дісталось команді НДР, яка здобула 165 очок. Спортсмени СРСР завоювали найбільше медалей — 25 (6 золотих, 10 срібних, 9 бронзових), але команда НДР удостоїлася найбільшої кількості золотих медалей — 9.

Колектив Фінляндії здобув 13 нагород — 4 золотих, 3 срібних, 6 бронзових.

XV Зимові Олімпійські ігри проходили з 13 по 28 лютого 1988 року в Калгарі (Канада). Змагалися 1634 учасники, включаючи 364 спортсменки, представляючи 57 країн. Вперше в програму ввели чотири нові гірськолижні види, включаючи альпійське двоборство для чоловіків і жінок, колективні змагання зі стрибків на лижах з трампліна, а також дистанцію 5000 м для жінок у швидкісному ковзанні. Всього розігрувалося 46 комплектів нагород. Жінки брали участь в 16 видах з 5 видів спорту, а чоловіки – в 28 видах з 10 видів спорту.

Спортсмени з СРСР здобули найбільше нагород – 29 (11 золотих, 9 срібних, 9 бронзових), набравши 204,5 очка в неофіційному командному заліку. На другому місці розташувалася команда НДР із 173 очками і 25 медалями – 9 золотих, 10 срібних, 6 бронзових. Спортсмени Швейцарії посіли третє місце, отримавши 97,5 очка і 15 медалей – 5 золотих, 5 срібних, 5 бронзових. Важливо відзначити, що США виславши найбільшу делегацію – 119 атлетів, зайняли 9 місце із 54 очками, тоді як Канада з 113 спортсменами опинилася на 12 місці. У той же час, команда НДР із 54 учасниками вдало виступила і досягла імпозантних результатів.

1.3. Динаміка становлення літніх Олімпійських ігор

Літні Олімпійські Ігри, як світовий спортивний захід, пройшли складний етап становлення та розвитку, визначаючи нові виміри спорту, культури і міжнародного співробітництва.

Невелике початкове свято в Афінах 1896 року визначило старт літніх Олімпійських Ігор. Цей етап ознаменував поновлення античної олімпійської традиції та надав спорту новий міжнародний статус.

Експансія та різноманіття дисциплін. На другому етапі, Літні Олімпійські Ігри вирости в масштаб і склад дисциплін. Розширення видів спорту та залучення різних країн сприяли поглибленню співробітництва та культурного обміну.

Виклики та перетворення в умовах світових подій. Третій етап відзначився випробуваннями під час світових конфліктів та соціокультурними змінами. Літні Олімпійські Ігри стали платформою для вираження спортивного духу та єднання націй у часи випробувань.

Технологічні зрушення та професіоналізація. На четвертому етапі технологічні інновації внесли свій вклад у підвищення якості та конкурентоспроможності Літніх Олімпійських Ігор. Професіоналізація та розвиток спорту призвели до нових висот і досягнень.

Глобальний вплив та роль в сучасному світі. Останній етап відзначається глобальним впливом Літніх Олімпійських Ігор на світову культуру, спорт та дипломатію.

Становлення літніх Олімпійських Ігор є захопливою історією, де кожен етап визначався випробуваннями та досягненнями. Цей розвиток створив унікальний світовий захід, який об'єднує нації і залишає слід у сучасному спортивному ландшафті.

Початок(1896 рік). Перші літні Олімпійські Ігри відбулися у 1896 році в Афінах, Греція. Захід символізував відродження античної олімпійської традиції.

2. Етап Експансії (1900–1936 роки). Включення нових дисциплін та зростання кількості учасників і країн. Зміна місця проведення та розширення географії Ігор.

3. Вплив воєн та змін (1940–1952 роки): Скасування Ігор у 1940 та 1944 роках через Другу світову війну. Відновлення Ігор у 1948 році в Лондоні. Зміни в регламентації та допуск професійних спортсменів.

4. Технологічний Прогрес та Спортивна Революція (1956–1988 роки). Використання нових технологій у підготовці та проведенні Ігор. Збільшення впливу спорту на культуру та політику.

5. Глобалізація та Сучасність (1992–до сьогодні). Збільшення географічної репрезентації та участі країн у Іграх. Розширення програми Ігор новими видами спорту. Підвищення уваги до суспільних питань через спорт.

Динаміка становлення літніх Олімпійських Ігор відбувалася через постійне розширення та зміну, вплив великих світових подій, технологічний прогрес і глобалізацію. Цей процес визначався випробуваннями та досягненнями, що утверджували Ігри як один із найпрестижніших спортивних заходів у сучасному світі.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Методи дослідження

Для вирішення завдань були використані такі методи дослідження:

Отримання вихідної інформації відбувалося через аналіз науково-методичної літератури, документальних джерел, офіційних веб-сайтів організацій, що займаються неолімпійським спортом на різних рівнях. Монографії, дисертації, статті від різних авторів, а також навчально-методичні посібники, нормативно-правові та фінансово-звітні документи були вивчені для отримання комплексного уявлення про розвиток та популяризацію неолімпійського спорту.

Історичний метод використовувався для дослідження становлення та розвитку олімпійського спорту в Україні, дозволяючи вивчити виникнення та етапи його розвитку.

Синтез та узагальнення застосовувалися на всіх етапах дослідження для виділення основних тенденцій розвитку олімпійського спорту.

Порівняння та аналогія були використані для виявлення подібностей та відмінностей в популяризації та поширенні олімпійських видів спорту в Україні.

Системний підхід дозволив комплексно дослідити олімпійські види спорту, розкривши взаємодію їх елементів та важливість об'єкта.

Математична обробка даних використовувалася для систематизації матеріалу, оцінки придатності інформації, перевірки достовірності і значущості, а також для формування висновків, використовуючи факторний аналіз для визначення впливу статистичних показників на рівень популяризації і розвитку конкретного виду спорту.

2.2. Організація дослідження

Дослідження виконувалося у період з жовтня 2022 по 2023 роки і може бути розділене на три етапи.

Перший етап (жовтень 2022 - січень 2023 рр.): Розв'язання першого завдання дослідження, що полягало в отриманні максимальних знань про об'єкт — Сучасні Олімпійські ігри. Для цього були детально історія, історичний досвід фахівців по даному питанню. а також науково-методична література, присвячена даній проблематиці.

Другий етап (лютий 2023 - вересень 2023 рр.): Аналіз характеристики сучасних Олімпійських ігор з соціально-педагогічного та культурологічного підходів, конкретизація ідеалів і цінностей Олімпійського руху в постіндустріальному суспільстві, визначення перспектив розвитку сучасних Олімпійських ігор.

Третій етап (жовтень – листопад 2023 р.): Статистична обробка та викладення отриманого матеріалу, формування висновків та підготовка магістерської роботи.

РОЗДІЛ 3

УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКИХ СПОРТСМЕНІВ НА ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРАХ

3.1. Ретроспективний аналіз участі атлетів у складі збірних команд Олімпіад

Об'єктивний та всебічний аналіз аспектів сучасного олімпійського спорту вимагає детального розгляду учасників цього процесу – спортсменів, які приймають участь в Олімпійських іграх. На жаль, вплив діяльності спортсменів на розвиток олімпійського спорту, їхня роль у виступах та досягненнях не отримав належного дослідження, залишаючись недостатньо вивченим та недооціненим (за вказівкою С. Бубки та В. Платонова).

Багаторічні тренування (спортивна кар'єра зазвичай триває від 10 до 30 років) стикаються із викликами освіти, працевлаштування, сімейних зв'язків та дозвілля, виходячи за межі спортивного середовища. Завершення спортивної кар'єри часто призводить до проблем соціальної адаптації та, у багатьох випадках, має медичні наслідки (відзначено Z. Guo, G. Topoli, В. Платонов, Т. Полякова, І. Усенко).

Початок Олімпійських ігор в Афінах 1896 року зібрав 241 спортсмена із 14 країн. Учасники змагалися у 9 різних видах спорту. Ці ігри підкреслили європейську домінантність, за винятком США та Чилі. Найпершим олімпійським чемпіоном став американець Джеймс Коннолі.

Марафонський біг із Марафону до Афін став основним елементом програми. Після перемоги грека Спироса Луїса у цьому змаганні він став національним героєм, а нагородження лавровим вінком і маслиновою галузкою стали традиційними. Учасники склали присягу перед початком, і оргкомітет був відповідальний за правила та священний мир. Ці обряди визначили дух Олімпіади.

На I Олімпіаді 1896 року представляв Україну Микола Ріттер, а на II Олімпіаді 1900 року – Петро Заковорот. Зазначалося, що не всім спортсменам

вистачало коштів для участі в Олімпійських іграх. Сучасні олімпійці вважаються гордістю нації, і спортивні держави активно вкладають кошти в розвиток олімпійського руху (*таблиця 3.1*).

II Літні Олімпійські ігри пройшли у Парижі в 1900 році, об'єднуючи 1078 учасників із 19 країн. Це був період, коли жінки вперше брали участь у тенісі і гольфі. Додатково до програми були введені футбол, стрільцтво з лука крикет та крокет. У легкоатлетів відзначились американські спортсмени Алвін Кренцлейн (4 золоті медалі) та Розвівайся Юрі (3 золоті медалі).

III Літні Олімпійські ігри відбулися в Сент-Луїсі 1904 року, збираючи 687 учасників із 13 країн. Організатори спробували впровадити "антропологічні дні" для "кольорових" атлетів, проти чого виступив П'єр де Кубертен, що призвело до припинення таких расистських експериментів на Олімпіадах.

З'явився бокс, ставши популярним видом спорту в Америці, і вперше відбулися змагання зі вільного стилю в боротьбі. Фехтувальники використовували не лише рапіри, шпаги та шаблі, але і ціпки, розширюючи асортимент поєдинків. Переважну більшість призів завоювали американські спортсмени, які взяли участь в багатьох видах програми.

IV Літні Олімпійські ігри відбулися у Лондоні, Англія, в період з 27 квітня до 31 жовтня 1908 року. Участь у цьому заході прийняло 2008 спортсменів з 22 країн, і було розіграно 110 комплектів медалей у 22 видах спорту. На той час внесено нові дисципліни, такі як фігурне катання, хокей на траві та метання списа. Турнір з рекету також з'явився, створивши нестандартний підхід до тенісу.

V Літні Олімпійські ігри проходили у Стокгольмі, Швеція, з 5 травня по 22 липня 1912 року. Цей захід зібрав 2407 спортсменів з 28 країн, розігравши 102 комплекти медалей у 14 видах спорту. Шведи визначилися як лідери з 65 нагородами, але США виграли більше золота. Це також була

Таблиця 3.1.

Ретроспективний аналіз участі атлетів у складі збірних команд Олімпіад 1896-1932 рр.

Ігри	Рік, місто (країна)	Учасники	Країн	Кількість видів в програмі	Учасники	Вид спорту	Результати
I	1896, Афіни (Греція)	241	14	9	Микола Ріттер	Греко-романська (римська боротьба) , стрільба з карабіна, фехтування на рапірах	
II	1900, Париж (Франція)	1078	19		Петро Заковорт	фехтування	7 місце
III	1904, Сент Луїс	687	13	17			
IV	1908, Лондон (Англія)	2008	22	22			
V	1912, Стокгольм	407	28	14			
VI	через війну скасували (Перша Світова війна)						
VII	1920, Антверпені	2607	29				
VIII	1924, Париж (Франція)	3089	44	44	Польська республіка - львів'янин Францішек Шимчук	Командна велогонка	Срібло
					Адам Крулікевич	Конкур	Бронза
IX	1928, Нідерланди Вперше на ігри допустили жінок	2883	46	15			
X	1932, Лос Анджелес	1332	37	14			

остання Олімпіада, де дозволялись «приватні записи», додаючи елемент неофіційності.

Команда на той час «Російської імперії» вразила своїм складом на Олімпіаді 1912 року, виступаючи в 16 видах спорту. Незважаючи на викриття деяких спроб дискваліфікації, таких як участь Джима Торпа в бейсболі до початку ігор, команда продемонструвала вражаючі досягнення, забезпечивши спортсменам різноманітні медалі.

Шосейна велогонка пройшла маршрутом завдовжки 320 км, стаючи найбільшою гонкою в історії Олімпійських ігор. У греко-римській боротьбі півфінальний бій Клейна та Асікайнена тривав 11 годин. Спершу в іграх взяли участь атлети з п'яти континентів, а Японія відправила свою делегацію вперше.

Олімпійська програма об'єднала різноманітні види, включаючи новинки, такі як плавання для жінок, естафету вільним стилем та стрибки з вишки. Створено конкурс мистецтв, і П'єр де Кубертен отримав золоту медаль за поему "Ода спорту".

Після Стокгольмської Олімпіади виникла Перша Світова війна, зупинивши проведення Ігор на вісім років. Олімпіаду 1916 року скасували через війну.

VII Літні Олімпійські ігри відбулися в Антверпені 1920 року з 2607 учасниками з 29 країн. Команда Німеччини була відсунута від участі, а «колишній союз», починаючи з цього часу і до кінця II Світової війни, не брав участь у Іграх. Стадіон побачив підняття олімпійського прапора з п'ятьма кільцями, символізуючи п'ять континентів, з яких прибувають спортсмени.

VIII Літні Олімпійські ігри відбулися в Парижі, Франція, з 4 травня по 27 липня 1924 року, з участю 3089 спортсменів у 44 видах спорту. Українці Францішек Шимчук (срібло) та Адам Крулікевич (бронза) вибороли медалі у велогонці та конкурі відповідно.

IX Літні Олімпійські ігри відбулися в Амстердамі, Нідерланди, з 28 липня по 12 серпня 1928 року. З участю 2883 спортсменів із 46 країн та

розіграно 109 комплектів медалей у 15 видах спорту. Вперше проведено змагання серед жінок (*легка атлетика, гімнастика*), хоч були протести і американські атлети вибороли переконливу перемогу в медальному заліку.

X Літні Олімпійські ігри в Лос-Анджелесі, США, з 30 липня по 14 серпня 1932 року, зі зрайою 1332 спортсменів із 37 країн та розіграно 116 комплектів нагород. Лос-Анджелес став єдиним кандидатом на проведення Ігор. Організатори уникнули помилок попередніх змагань і створили вражаючий Колізей, але кількість учасників була обмежена витратами на подорожі. Китай та Колумбія вперше взяли участь, і США виграли з найбільшою командою.

Змагання Ігор у 1932 році виділялися високим рівнем спорту, встановленням олімпійських рекордів і низкою сенсаційних подій. Японські плавці здобули вражаючий успіх, вигравши п'ять з шести програмних видів. У командному заліку переможцями стали США, Італія і Німеччина, яка отримала право провести наступні XI Олімпійські Ігри.

XI Літні Олімпійські ігри відбулися в Берліні 1936 року. Суперечки перед Олімпіадою відбувалися, проте вона відбулася з участю 3936 атлетів із 49 країн. На церемонії відкриття було близько 110 тисяч глядачів, і Оуенс здобув чотири золоті медалі, ставши героєм гри. У неофіційному медальному заліку Німеччина випередила інші країни (*таблиця 3.2.*).

Олімпійські ігри 1936 року в Берліні були першими, які транслювалися по телебаченню, зробивши спорт комерційним. Олімпійські ігри залишаються популярним і вражаючим спортивним подією, а церемонія запалювання вогню набула особливого емоційного заряду.

Олімпійський вогонь вперше був доставлений до столиці в 1936 році, а смолоскипові естафети стали традицією, покладеною в 1936 році. Запалення вогню відбувалось урочистою естафетою через кілька країн, збагачуючи церемонії відкриття Олімпіад і роблячи трансляцію цього заходу захоплюючою.

Ігри 1940 та 1944 років були скасовані через Другу світову війну, що привело до зупинки олімпійського циклу XII і XIII літні Олімпійські ігри.

Навіть несвоєчасно відбулися, отримавши свої номери, вони відбулися в олімпійській столиці Токіо та Гельсінкі, але через війну змагання були перенесені на невизначений термін.

Олімпіаду 1940 року спочатку призначили в Токіо, але через війну Японія передала право проведення Фінляндії. Незважаючи на відсутність змагань, були випущені медалі та значки. Існує три види медалей – золото срібло, бронза, загальний тираж 3650. Медалі Ігор 1940 р. обмінювали на пам'ятні сувеніри для лідерів делегацій.

XIV Літні Олімпійські ігри відбулися в Лондоні 1948 року з участю 4099 спортсменів із 59 країн, включаючи комуністичні країни. У змаганнях не брали участь Німеччина та Японія. Високі результати показали спортсмени, зокрема Аладар Геревич, дворазовий олімпійський чемпіон з фехтування, і Ласло Папп, який здобув золото в боксі. Найбільш успішною командою були США.

XV Літні Олімпійські ігри проходили в Гельсінкі (Фінляндія) з 19 липня по 3 серпня 1952 року. Ігри це були із рекордною кількістю учасників - 5429 спортсменів з 69 країн. Вперше виступала команда СРСР з 295 спортсменами. Вони приймали участь у всіх видах спорту, за винятком хокею на траві, і здобули 71 медаль (22 золотих, 30 срібних і 19 бронзових), поділивши перше місце в неофіційному командному заліку з командою США.

Першою радянською олімпійською чемпіонкою стала Н. Ромашкова (Пономарьова) в метанні диска. Вражаючі виступи показали радянські гімнасти, веслярі, стрільці, штангісти та борці. Чеський стаєр Еміль Затопек та його дружина, Дана Затопкова, також були вражаючими учасниками.

Таблиця 3.2.

Ретроспективний аналіз участі атлетів у складі збірних команд Олімпіад 1936-1960 рр.

Ігри	Рік, місто (країна)	Учасники	Країн	Кількість видів в програмі	Учасники	Вид спорту	Результати
XI	1936, Берлін	3936	49	19			
Ігри 1940 та 1944 років були скасовані через Другу світову війну							
XIV	1948, Лондон	4099	59	17			
XV	1952, Гельсінкі (Фінляндія) Вперше виступала команда «колишнього союзу» з 295 спортсменами	5429	69	17	Н. Ромашкова (Пономарьова)	метання диска	Золото
XVI	1956, Мельбурн (Австралія)	3178	67	17	Володимир Куций	Біг на 5 і 10 тис. метрів	золото
					Лариса Латиніна	С/ гімнастика	золото
					Лев Яшин	Футбол	золото
XVII	1960, Римі (Італія)	5313	83	17	Лариса Латиніна, Борис Шахлін, Віктор Капітонов, Петро Болотников, Аркадій Воробйов Юрій Уласов	С/гімнастика шосейній гонці легка атлетика, 1500м важка атлетика класичне триборство	Золото Бронза золото золото золото
XVIII	1964, Токіо (Японія) Вперше в програму додали волейбол і дзюдо	5140	93	19	Галина Прозуменщикова	Плавання, 200 метрів брасом	золото
					Валерій Попенченко	Бокс	золото
					В'ячеслав Іванов	веслування	золото
					Неллі Абрамова, Валентина Мишак, Людмила Гурєва	волейбол	срібло

Хокейна збірна Індії виграла олімпійський турнір п'ятий раз підряд, а Угорщина взяла 42 медалі та посіла третє загальнокомандне місце в медальному заліку, обігнавши лише США і колишній союз.

XVI Літні Олімпійські ігри проходили в Мельбурні (Австралія) з 22 листопада по 8 грудня 1956 року. Ігри вперше відбулися в Австралії з участю 3178 спортсменів з 67 країн. Радянський атлет Володимир Куций став героєм з перемогами на дистанціях 5 і 10 тис. метрів. Гімнастка Лариса Латиніна виграла 4 золоті медалі, ставши рекордсменкою Ігор. У футболі збірна СРСР виборола перше олімпійське золото, а голкіпер Лев Яшин виявився вражаючим в воротах. В загальному медальному заліку команда кольшнього союзу здобула 37 золотих, 29 срібних і 32 бронзові медалі, підкоривши конкуренцію.

XVII Літні Олімпійські ігри відбулися у Римі (Італія) з 25 серпня по 11 вересня 1960 року. Ці Ігри вражали рекордною кількістю учасників – 5313 з 83 країн. У складі союзу видатні спортсмени, такі як Лариса Латиніна, Борис Шахлін, Віктор Капітонов, Петро Болотников, Аркадій Воробйов та Юрій Уласов, демонстрували видатні результати. Уласов здобув вражаючий результат у класичному триборстві – 537,5 кг, отримавши заслужено визнання. Американська бігунка Вільма Рудольф завоювала 3 золоті медалі, а Чорна Газеля, як її прозвали, стала незабутньою постаттю. Ефіопець Абебе Бікіла став першим темношкірим африканським олімпійським чемпіоном у марафоні, бігаючи босим. Німецький атлет Армін Харі здивував світ, перемігши американців на 100 м.

XVIII Літні Олімпійські ігри проходили у Токіо (Японія) з 10 по 24 жовтня 1964 року. Цього разу Ігри пройшли на азіатському континенті з 5140 учасниками з 93 країн. Вперше в програму додали волейбол і дзюдо, а також встановили 35 світових рекордів і оновили 77 олімпійських. Радянські боксери, гімнасти, борці, волейболісти, штангісти, фехтувальники і п'ятиборці вразили своїми досягненнями. Галина Прозуменщикова внесла свій внесок, вигравши золоту в плаванні. Валерій Попенченко став кращим боксером

турніру, а В'ячеслав Іванов у веслуванні підкреслив свою перевагу, ставши триразовим олімпійським чемпіоном. Абебе Бекіла та Валерій Брумелль допомогли здобути додаткові золоті медалі. США піднялася на вершину у плаванні завдяки Дону Шоландеру, а збірна союзу здобула срібло в волейболі, де виступали спортсмени з України: Неллі Абрамова, Валентина Мишак, Людмила Гуреєва.

У неофіційному медальному рахунку Сполучені Штати вибороли перемогу. Збірна «колишнього Союзу» здобула найбільше загальне число медалей, але випустила перше місце за кількістю золотих - 30 проти 36 у американців.

XIX Літні Олімпійські ігри тривали з 12 по 27 жовтня 1968 року у Мехіко (Мексика). Цього разу ігри відбулися в Латинській Америці на висоті 2240 метрів над рівнем моря, що суттєво вплинуло на спортивні досягнення. Вперше в історії застосували допінг-контроль, і була зафіксована перша дискваліфікація. Шведського п'ятиборця Ганс-Гунара Лільєнвалля позбавили звання через вживання алкоголю перед змаганнями.

На нагородженні призерів забігу на 200 метрів американські легкоатлети - золотий медаліст Томмі Сміт та бронзовий Джон Карлос - підняли вгору кулаки в чорних рукавичках як символ "чорної сили". Серед призерів також був австралієць Пітер Норман, що виразив підтримку руху за громадянські права. Міжнародний олімпійський комітет оголосив позитивну дискваліфікацію Сміта та Карлоса, а Нормана не включили до австралійської команди на Олімпіаду 1972 року.

Вперше спортсмени Східної та Західної Німеччини виступали як окремі команди. На попередніх Олімпіадах 1956, 1960 та 1964 року їм доводилося конкурувати в єдиній німецькій команді.

Дискобол Ел Ортер з США виборов золото вчетверте поспіль, ставши другим спортсменом і першим легкоатлетом, якому вдалося досягти такого досягнення. Американець Боб Бімон встановив світовий рекорд у стрибках у довжину - 8 м 90 см, який тримався до 1991 року. В потрійному стрибку

Таблиця 3.3.

Ретроспективний аналіз участі атлетів у складі збірних команд Олімпіад 1968-1972 рр.

Ігри	Рік, місто (країна)	Учасники	Країн	Кількість видів в програмі	Учасники	Вид спорту	Результати
XIX	1968 року Мехіко	5530	112	20	Голубничий В. Гуревич Борис Жаботинський Л. Манкін Валентин Морозов Вол. Сидяк Віктор Шапаренко Ол.	легка атлетика (хода 20 км); вільна боротьба важка атлетика вітрильний спорт веслування на байдарці фехтування (шабля); веслування на байдарці-двійці	
XX	1972, Мюнхені (Німеччина),(теракт)	6028	92	21	Валерій Борзов Ольга Корбут, Л. Турищева Василь Алексеєв Людмила Брагіна і Фаїна Мірошник Олександр Ведмідь	100,200 м гімнастика важка атлетика легка атлетика вільна боротьба <u>збірна союзу баскетбол</u>	золото золото

світовий рекорд покращували п'ять разів, представляючи три різних спортсменів. Дік Фосбері став золотим призером у стрибках у висоту, використовуючи нову техніку - фосбері-флоп. Чехословачка Вера Чаславська виграла чотири золоті медалі.

Всі золоті нагороди на стаєрських видах здобули африканські спортсмени: К. Кейнс, Н. Тему (Кенія), М. Гаммуді (Туніс), М. Волде (Ефіопія). Румунська атлетка Лія Меноліу, яка взяла участь у п'яти Олімпіадах, виграла золото у метанні диска.

У XX Літніх Олімпійських іграх, які тривали з 26 серпня по 10 вересня 1972 року у Мюнхені (Німеччина), трагедією стало захоплення палестинською терористичною організацією "Чорний вересень" ізраїльських спортсменів, що призвело до загибелі кількох спортсменів і тренерів. На цьому олімпійському заході спостерігалася жалоба.

У складі збірної союзу виділились Ольга Корбут і Людмила Турищева (гімнастика), Валерій Борзов (легка атлетика), Василь Алексєєв (важка атлетика), Людмила Брагіна і Фаїна Мірошник (легка атлетика), Олександр Ведмідь (вільна боротьба). Валерій Борзов став переможцем у бігу на 100 та 200 метрів. Спортсмени з зі збірної союзу виграли більшість золотих медалей у веслуванні на байдарках і каное.

Сюрпризом стала поразка американської баскетбольної команди, яку здолала збірна союзу, переривши їхню переможну серію, яка тривала з 1936 року. У фіналі, Белов вирішив виграш у вирішальний момент, забивши вирішальний м'яч.

Американський плавець Марк Спітц визнаний героєм, завоювавши сім золотих медалей. Кубинець Теофіло Стівенсон дебютував на боксерському рингу, ставши олімпійським чемпіоном і утримавши свій титул на двох наступних олімпіадах.

Усього збірна Радянського Союзу завоювала 50 золотих, 27 срібних і 22 бронзові медалі, випередивши інші команди на XX Олімпіаді (таблиця 3.3.).

XXI Літні Олімпійські ігри відбувалися в Монреалі (Канада) в період з 17 липня по 1 серпня 1976 року. Несправжня організація та корупційні схеми деяких посадовців зробили цю Олімпіаду однією з найвитратніших в історії, залишаючи країну в боргах на багато років. На жаль, канадські атлети залишилися без золота, що стало винятком в історії турнірів, коли господарі не вибороли перші місця (*таблиця 3.4.*).

На цих Іграх взяли участь рекордні 7121 учасник із 121 країни, проте через бойкот деяких африканських країн у зв'язку з расовою політикою Південно-Африканської республіки, 28 африканських команд були вимушені залишити Монреаль.

Завдяки технологічним новаціям й трансляціям, Ігри переглянули понад 1 мільярд глядачів по всьому світу.

Радянський гімнаст Микола Андріанов став володарем 5 золотих медалей, а фехтувальник Віктор Кривопусков завоював 2 перші місця. У своїх дисциплінах виділилися Віктор Санєєв, Юрій Сєдих, Тетяна Казанкіна (легка атлетика), Давид Ригерт (важка атлетика), Марина Кошова (плавання). Радянські атлети були бездоганними в боротьбі, волейболі, гандболі, гімнастиці, веслуванні на байдарках і каное, важкій атлетиці та фехтуванні.

Жіночий баскетбол уперше увійшов до програми Ігор, а радянські спортсменки піднялися на вершину слави.

Фінський стаєр Лассе Вирен та гімнастка Надя Коменеч прикрасили Румунію золотом, а футбольна збірна СРСР здобула бронзу, з участю численного відділу українських гравців.

Спортсмени СРСР підтвердили своє лідерство з 49 золотими, 41 срібною і 35 бронзовими медалями, випередивши команду США, тоді як спортсмени ГДР обійшли американців, завершивши Ігри на другому місці в загальному заліку.

XXII Літні Олімпійські ігри пройшли в країні - агресора з 19 липня по 3 серпня 1980 року. Ці змагання відзначилися політичним бойкотом США, ФРН,

Японії та інших країн, які висловили протест проти вторгнення радянських військ в Афганістан.

Незважаючи на бойкот, участь у змаганнях взяли понад 6 тисяч спортсменів із 81 країни. Під час ігор встановлено 36 світових і 39 європейських рекордів, а олімпійські рекорди були оновлені 74 рази. Гімнаст Олександр Дитятин вніс до копилки збірної союзу 3 золоті, 4 срібні і 1 бронзову медалі; плавець Володимир Сальніков став триразовим чемпіоном; фехтувальник Віктор Кривошусков повторив успіх Монреалю; легкоатлет Юрій Сєдих виправдав очікування у метанні молота; Олександр Старостин додав команді збірної колишнього союзу перемогу в сучасному п'ятиборстві. Спортсмени африканського континенту виграли стаєрські дистанції, а також інші атлети, такі як Стів Оветт та Себастьян Коэ. На футбольному полі, українські футболісти Сергій Шавло, Сергій Андрєєв, Володимир Безсонов, Володимир Пільгуй та Сергій Балтача здобули бронзові нагороди.

Загалом, збірна СРСР виборола переконливу перемогу в неофіційному командному заліку з 80 золотими, 69 срібними і 46 бронзовими нагородами.

XXIII Літні Олімпійські ігри відбулися в Лос-Анджелесі (США) з 28 липня по 12 серпня 1984 року. Події Лос-Анджелесу, так само як Москви, стали свідками бойкоту деяких Національних Олімпійських Комітетів з центральної і південно-східної Європи. Спортсмени з СРСР, ГДР і їхні союзники відмовилися взяти участь, впливаючи на спортивний рівень Олімпіади.

Карл Люїс, американський атлет, відтворив успіх Джесі Оуенса, здобуваючи перемогу в бігу на 100 і 200 м, естафеті 4 x 100 м та стрибках у довжину. Ще однією видатною постаттю став американець Едвін Мозес, який не мав суперників у бігу на 400 м з бар'єрами. Фінський весляр Пертті Карппінен виявився триразовим олімпійським чемпіоном, взявши своє третє золото на цих іграх.

Команда США завоювала перше місце із 83 золотими, 61 срібною і 30 бронзовими медалями.

Таблиця 3.4.

Ретроспективний аналіз участі атлетів у складі збірних команд Олімпіад 1976-1988 рр.

Ігри	Рік, місто (країна)	Учасники	Країн	Кількість видів в програмі	Учасники	Вид спорту	Результати
XXI	1976 , Монреалі (Канада)	7121	121	21	жіноча збірна 11, чоловіча збірна 6 Микола Андріанов Віктор Кровопусков Віктор Санєєв, Юрій Седих, Тетяна Казанкіна Марина Кошова футбольна збірна (11)	гандбол с/гімнастика фехтування легка атлетика важка атлетика плавання футбол	золото золото золото бронза
XXII	1980 , «країна агресор»	5179	80	21	Олександр Дитятин Володимир Сальніков Віктор Кровопусков Юрій Седих Олександр Старостин	Гімнастика Плавання Фехтувальник метання молота сучасне п'ятиборство	
XXIII	1984, Лос-Анджелес (США)	6829	140	23	Колишній союз бойкотував Олімпіаду, тому українські спортсмени на ній не виступали		
XXIV	1988, Сеул (Південна Корея)	9141	160	23	Олена Шушунова, Володимир Артемов	с/гімнастика	золото

XXIV Літні Олімпійські ігри пройшли у Сеулі (Південна Корея) з 17 вересня по 2 жовтня 1988 року. На цьому етапі взяли участь 9141 атлет з 160 країн, але Ігри не обійшлися без бойкоту від деяких Національних Олімпійських Комітетів, таких як Куба, КНДР, Ефіопія, Нікарагуа та інші.

Програма Олімпіади була розширена, включивши теніс, настільний теніс, біг на 10 тисяч метрів для жінок, жіночий спринт у велоспорті та 11 нових дисциплін. Олена Шушунова та Володимир Артемов від збірної нашої команди підтвердили своє звання найсильніших гімнастів планети.

Збірна команда Радянського Союзу здобула переконливу перемогу з 55 золотими, 31 срібною і 46 бронзовими медалями, випередивши ГДР та США.

3.2. Участь українських спортсменів у Олімпійських іграх у новітньому періоді 1952-1996рр

Історія українського спорту на Олімпійських іграх була напруженою та вкритою тернами до моменту виступу як самостійної команди. Незважаючи на підтримку олімпійської ідеї серед українців, перші п'ять Олімпіад (включаючи 1936 рік у Берліні) стали ареною для українських спортсменів, які виступали під прапорами інших держав, таких як Російська імперія, Польща та Чехословаччина.

У 50–60-ті роки українські спортсмени показали відмінні результати на Олімпійських іграх, внесли свій внесок у успіхи збірної команди колишнього союзу. Визначними постаттями цього періоду стали гімнасти В. Чукарін, Б. Шахлін, легкоатлети В. Голубничий, В. Крепкіна, важкоатлет Л.Жаботинський, плавчиха Г. Прозуменщикова та інші.

Під час радянського періоду українські спортсмени шокували світ своїми досягненнями. Наприклад, Валерій Борзов на Олімпіаді в Мюнхені 1972 року здобув золото на 100-метровці та 200-метровці, розбивши темношкірих суперників. Легенда стрибків з жердиною, Сергій Бубка,

отримав титул олімпійського чемпіона 1988 року в Сеулі та встановив 35 світових рекордів (Рис. 3.1.)

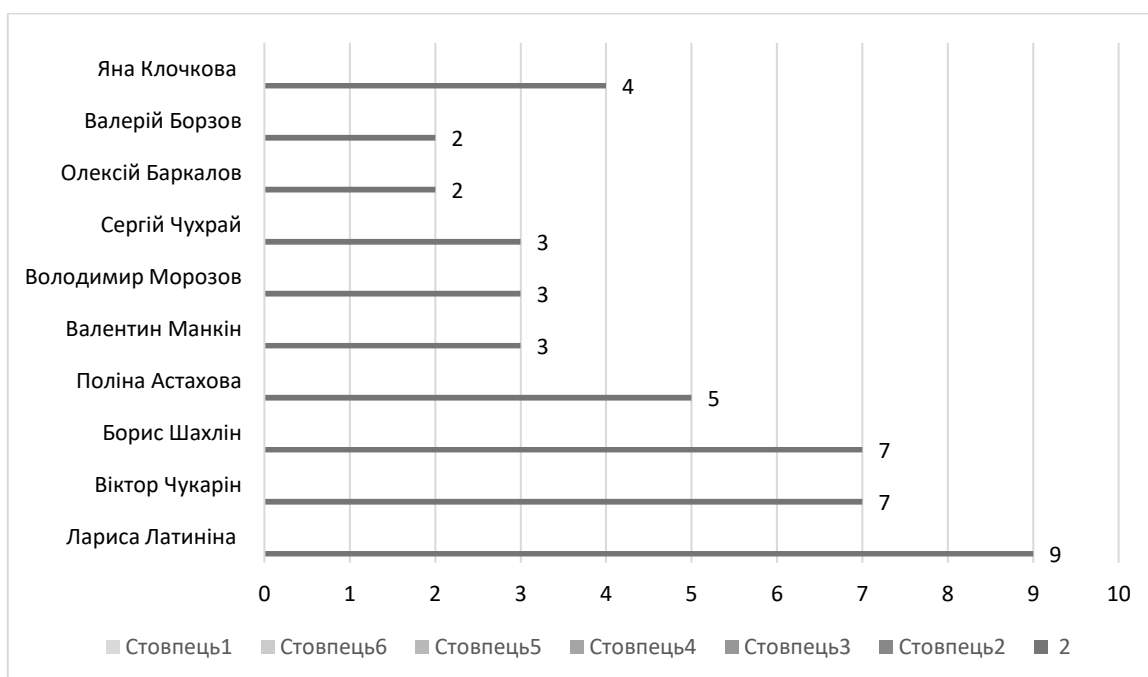

Рис. 3.1. Золоті лідери олімпійських нагород серед українських спортсменів 1952-1992 рр.

За часів Ігор XXII Олімпіади 1980 року у в країні, що тепер розпочала збройну агресію проти України українські атлети склали щонайменше 25% збірної команди колишнього союзу. Деякі футбольні матчі цього турніру вдало проводилися в Києві.

Вагомий внесок у розвиток олімпійського спорту в Україні внесли видатні тренери, такі як А. Мишаков, В. Петровський, А. Ялтирян, С. Колчинський, А. Бондарчук, І. Турчин, А. Дерюгіна, В. Смелова та інші.

Впродовж початку 70-х років в Україні проводили широкомасштабні заходи з розвитку зимових видів спорту: модернізація та будівництво спортивних баз, залучення визначених фахівців, утворення спеціалізованих відділів у спортивних школах і центрах підготовки для зимових видів спорту.

Олімпійський рух пережив численні випробування протягом своєї історії, багато віків перебував у забутті, а ігри у 1916, 1940 і 1944 роках були анульовані через Першу та Другу світові війни. У сучасному світі Олімпіади визнаються однією з найзначущих подій.

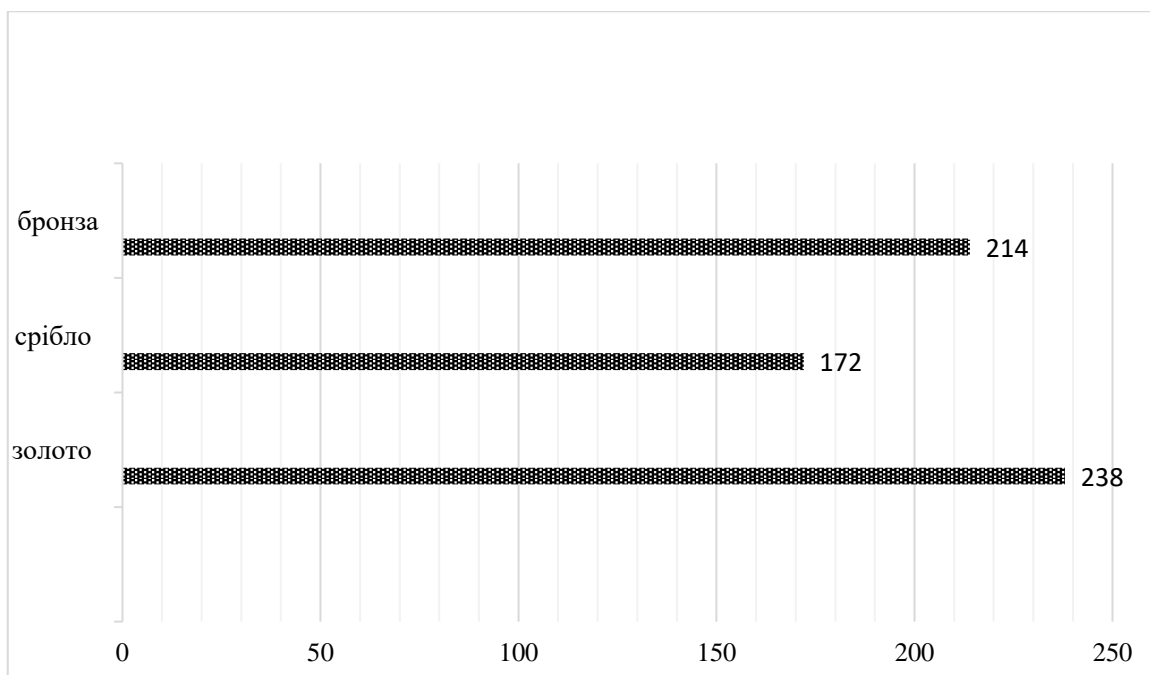

Рис.3.2. Олімпійські чемпіони 1952-2022рр. (літні та зимові Олімпіади)

З розвитком спортивного обладнання постійно розширюється перелік олімпійських видів, а в програмі Олімпійських ігор вже 33 види спорту з 52 дисциплінами. Загалом у різних змаганнях розігрується приблизно 400 медалей (рис. 3.2) .

3.3. Українці на Зимових Олімпійських іграх 1992-2022 рр.

За підтримки МОК, а саме відданого П'єра де Кубертена, у 1924 році відбувся "Тиждень зимового спорту, приурочений майбутнім Іграм VIII Олімпіади у Парижі". Цим заходом був офіційно визнаний статус Перших Зимових Олімпійських ігор. Відтоді до 1992 року Зимові Олімпіади паралельно існували з Літньою, з виключенням 1940 і 1944 років. Згідно з

рішенням МОК, з 1994 року Зимові Олімпійські ігри проводяться через два роки після Літньої Олімпіади.

У 1992 році відбулися Зимові Олімпійські ігри, також відомі як XVI Зимові Олімпійські ігри, в Альбервілю (Франція) з 8 по 23 лютого. 1801 спортсмен брали участь у змаганнях, де розігрувалося 57 медалей в 7 видах спорту.

Українські спортсмени виступали на альбервільських Олімпійських іграх в складі Об'єднаної команди, з якої олімпійськими чемпіонами стали фігурист Віктор Петренко та хокеїст Олексій Житник.

В неофіційному командному заліку лідирувала Німеччина з 26 нагородами, за нею слідувала Об'єднана команда з 23 нагородами, а третє місце зайняла команда Норвегії з 20 нагородами.

В лютому 1994 року вперше в історії олімпійського спорту у XVII Зимових Олімпійських іграх у Ліллекхаммері (Норвегія) брала участь українська делегація. До цього моменту українські атлети виступали у складі олімпійської збірної Радянського Союзу та Об'єднаної команди в 1992 році. Дебют був вдалим – Оксана Баюл стала чемпіонкою у фігурному катанні, а Валентина Церба виграла бронзу в біатлоні. У неофіційному командному заліку українська делегація посіла тринадцяте місце.

XVIII зимові Олімпійські ігри відбулися у Нагано (Японія) з 7 по 22 лютого 1998 року. 56 українських спортсменів (30 чоловік і 26 жінок) брали участь у цих іграх. Прапороносцем на церемонії відкриття був біатлоніст Андрій Дериземля. Єдину срібну медаль для України виборола Олена Петрова у біатлоні, здобувши друге місце в індивідуальній гонці на 15 км. У неофіційному командному заліку українська команда зайняла вісімнадцяте місце, причому перше місце посіла команда Німеччини.

Визначні події:

Вперше в історії проводилися змагання з хокею серед жіночих команд. Чемпіонками стали хокеїстки збірної США, які перемогли Канаду у фіналі з рахунком 3:1.

Норвезький лижник Бйорн Делі став триразовим олімпійським чемпіоном, завоювавши три золоті медалі та ставши обладнаним 12 медалями в кар'єрі.

До олімпійської програми повернувся керлінг, вперше з 1924 року, коли він був демонстраційним видом спорту на перших Зимових іграх у Шамоні.

Вперше проводилися змагання із сноубордингу.

15-річна американська фігуристка Тара Ліпінскі стала наймолодшою олімпійською чемпіонкою в історії Зимових Олімпійських ігор.

XIX зимові Олімпійські ігри (2002) відбувалися у Солт-Лейк-Сіті (США) з 8 по 24 лютого. Українська команда складалася з 68 спортсменів (46 чоловіків і 22 жінок). Прапороносцем була Олена Петрова. На цих іграх українська команда не здобула жодної медалі. У неофіційному командному заліку перше місце посіла команда Норвегії.

XX зимові Олімпійські ігри відбулися в Турині, Італія, з 10 по 26 лютого 2006 року. Взяло участь 2663 спортсмена (1627 чоловіків і 1006 жінок) з 84 країн, які змагалися за 84 комплекти медалей у 15 дисциплінах. Україну представляли 52 спортсмени в 9 видах спорту, які здобули дві бронзові медалі. Лілія Єфремова перемогла в біатлоні (спринт), а Олена Грушина і Руслан Гончаров у танцях на льоду. У неофіційному командному заліку українська делегація посіла 25 місце, перше – команда Німеччини.

Зимові Олімпійські ігри 2010, офіційно відомі як XXI зимові Олімпійські ігри, проходили з 12 по 28 лютого у канадському місті Ванкувер. Для цих ігор до Канади вирушило 47 українських спортсменів, 34 тренери, та 9 лікарів. Офіційну делегацію також представляли міністр спорту Юрій Павленко, президент НОКу Сергій Бубка, та шеф української місії Ніна Уманець.

Це були треті олімпійські ігри у Канаді та перші в провінції Британська Колумбія. Також вони стали першими іграми на стадіонах НХЛ, оскільки починаючи з Олімпіади в Нагано, гравцям НХЛ дозволено брати участь.

Ванкувер, яке є найбільшим і найтеплішим містом, де відбувалися зимові Олімпіади, має середньомісячну температуру у лютому, що дорівнює 4,8 С.

Виступ у Ванкувері був невдалим для України, яка не здобула жодної медалі. Найвищі досягнення включали 5-те та 6-те місця. Це було менше, ніж

Таблиця 3.6.

РЕЗУЛЬТАТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОМАНДИ УКРАЇНИ НА ЗИМОВИХ ІГРАХ ОЛІМПІАД 1994- 2022 РОКИ

Ігри				Всього медалей	Загальнокомандне місце	Лідери по медалях
1994	1	-	1	2	13	Оксана Баюл, Валентина Цербе-Несіна
1998		1		1	18	Олена Петрова
2002	-	-	2	2	25	Лілія Єфремова, Олена Грушина / Руслан Гончаров
2006	-		-	-		
2010	-	-	-	-	-	
2014	1	-	1	2	20	Віта Семеренко Юлія Джима Валентина Семеренко, 2 Олена Підгрушна
2018	1	-	-	-	21/22 Поділила з Угорщиною	Олександр Абраменко
2022	-	1	-	1	25	Олександр Абраменко
2026	Італія , Мілан і Кортіна- д'Ампецот					

на Олімпіаді в Солт-Лейк-Сіті 2002, де Україна, хоча і без медалей, займала п'яте місце у найкращих досягненнях.

У неофіційному командному заліку перше місце взяла Канада.

XXII зимові Олімпійські ігри відбулися у Сочі, Росія, з 7 по 23 лютого 2014 року. Змагання залучили близько 2800 спортсменів з 88 країн, які змагалися за 98 комплектів медалей у 15 дисциплінах. Українські спортсмени зайняли 20 загальнокомандне місце, отримавши 2 нагороди – 1 золоту і 1 бронзову.

Найвищим досягненням була золота медаль в естафеті з біатлону у жіночій команді.

Індивідуальні досягнення окремих спортсменів на цих Іграх були вражаючими:

Уле-Ейнар Бйорндален, відомий як "король біатлону", виборов свої восьму та сьому золоті медалі, повторивши досягнення норвезького лижника Бйорна Делі, і став найтитолованішим атлетом зимових Олімпіад усіх часів;

Віктор Ан, російський шорт-трековик, став шестиразовим олімпійським чемпіоном, представляючи як Південну Корею, так і Росію;

Маріт Бйорген, Еміль Гегле Свендсен і Ірен Вюст здобули чотириразове золото у своїх відповідних виданнях спорту;

Дар'я Домрачева та Віктор Ан стали володарями трьох золотих медалей на цих Іграх;

Армін Цеггелер, італійський саночник, визначився як перший спортсмен, який здобував медалі протягом шести зимових Олімпіад;

Лорін Вільямс здобула медалі як у бобслеї в Сочі, так і у легкій атлетиці в Афінах та Лондоні, ставши п'ятою спортсменкою з таким досягненням в історії Олімпійських ігор;

Гірськолижниця Тіна Мазе принесла Словенії її перші та другі золоті медалі на зимових Олімпіадах.

Останні роки олімпійський рух перетворився на величезне явище, а столиці Ігор часом їх проведення стають світовими центрами.

3.4. Українські спортсмени на Літніх Олімпійських іграх 1992-2022 роки

Літні Олімпійські ігри 1992, або XXV Літні Олімпійські ігри, пройшли у Барселоні (Каталонія, Іспанія) з 25 липня по 9 серпня 1992 року. Загалом у Олімпійських іграх взяли участь 9356 спортсменів, а розіграно 286 медалей в 32 видах спорту. Українські атлети представляли Об'єднану команду [10]. Здобувачами олімпійського золота стали: – Сергій Бебешко та Юрій Гаврилов у гандболі; – Ольга Бризгіна в легкій атлетиці (біг, естафета 4x400 м);

Вадим Гутцайт у фехтуванні (шабля, командні змагання); – Тетяна Гуцу в спортивній гімнастиці (командний залік, абсолютна першість); – Людмила Джигалова в легкій атлетиці (біг, естафета 4x400 м); – Олена Жирко та Марина Ткаченко в баскетболі; – Ігор Коробчинський в спортивній гімнастиці (командний залік); – Олег Кучеренко в греко-римській боротьбі (48 кг); – Тетяна Лисенко в спортивній гімнастиці (командний залік); – Григій Місютін в спортивній гімнастиці (командний залік); – Георгій Погосов у фехтуванні (командні змагання);

Олександра Тимошенко в художній гімнастиці; – Рустам Шаріпов в спортивній гімнастиці (командний залік).

Українці, які вибороли срібло на Олімпіаді 1992: – Тетяна Доровських в легкій атлетиці; – Тетяна Гуцу в спортивній гімнастиці; – Григій Місютін в спортивній гімнастиці (4); – Тимур Таймазов в важкій атлетиці; – Михайло Сливинський в веслуванні на каное; – Ольга Бризгіна в легкій атлетиці; – Сергій Голубицький в фехтуванні; – Ростислав Зауличний в боксі; – Інесса Кравець в легкій атлетиці; – Павло Хникін у плаванні (2).

У неофіційному рейтингу з найбільшою кількістю медалей лідером стала Об'єднана команда, яка виборола 45 золотих, 38 срібних і 29 бронзових нагород. Друге місце зайняла команда США, вигравши 37 золотих, 34 срібних

Таблиця 3.7.

РЕЗУЛЬТАТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОМАНДИ УКРАЇНИ НА ЛІТНІХ ІГРАХ ОЛІМПІАД 1994- 2022 РОКИ

Ігри				Всього медалей	Загальнокомандне місце	Лідери по медалях
1994	1	—	1	2	13	Валентина Цербе та Оксана Баюл ,1
1996	9	2	12	23	9	Лілія Подкопаєва, 3
1998	—	1	—	1	18	Олена Петрова,1
2000	3	10	10	23	21	Яна Клочкова,3
2002	—	—	—	—	—	
2004	8	5	9	22	12	Яна Клочкова (2)

Продовження таблиці 3.7.

2006	—	—	2	2	25	
2008	7	4	11	22	11	
2010	—	—	—	—	—	
2012	6	4	10	20	14	Інна Осипенко-Радамська та Олена Костевич , 2
2014	1	1	—	2	20	Віта Семеренко ,2
2016	2	5	4	11	31	Олег Верняєв та Ольга Харлан ,2
2018	1	—	—	1	21	Олександр Абраменко, 1
2020	1	6	12	19	44	Михайло Романчук, Людмила Лузан, Анастасія Савчук та Марта Фєдіна , 2
2022	—	1	0	1	23	Олександр Абраменко (1)

і 37 бронзових медалей. Третє місце виборола команда Німеччини із 33 золотими, 21 срібною і 28 бронзовими нагородами.

На XXVI Олімпіаді в Атланті 1996 року, першій для самостійної України, вітчизняні спортсмени завоювали 23 медалі, у тому числі 9 золотих, та посіли 9 загальнокомандне місце. Участь у змаганнях брали 231 спортсмен (146 чоловіків, 85 жінок). Серед переможців були В'ячеслав Олійник, який став чемпіоном у греко-римській боротьбі, та Володимир Кличко, який виборов золото в боксі у надважкій вазі.

Інші олімпійські чемпіони з України включають Інесу Кравець у легкій атлетиці (жінки, потрійний стрибок), Рустама Шаріпова у гімнастиці (чоловіки, бруси), Лілію Подкопаєву у гімнастиці (жінки, вільні вправи, абсолютна першість), Катерину Серебрянську у гімнастиці (жінки, особиста першість), Тимура Таймазова в важкій атлетиці (чоловіки, 108 кг) та інших видатних спортсменів.

Срібні та бронзові призери з України включають Лілію Подкопаєву (гімнастика, жінки, бруса), збірну команду з академічного веслування (жінки, парні четвірки) та інших видатних атлетів.

Ігор Коробчинський, Олег Косяк, Григорій Місютін, Володимир Шаменко, Ярослав Курчик, Олександр Світличний та Андрій Петренко – гімнастика, чоловіки, командна першість; – Олена Вітриченко – гімнастика, жінки, індивідуальна першість; – Денис Готфрід – важка атлетика, чоловіки (99 кг); – Андрій Калашников – боротьба, чоловіки, греко-римська боротьба (52 кг); – Ельбрус Тедеєв – боротьба, чоловіки, вільна боротьба (62 кг); – Заза Зазіров – боротьба, чоловіки, вільна боротьба (68 кг);

– Олена Пахольчик і Руслана Таран – вітрильний спорт, жінки, 470.

На Олімпійських іграх 2000 року, які тривали з 13 вересня по 1 жовтня в Сіднеї (Австралія), українські спортсмени вибороли 23 медалі, в тому числі 3 золоті. Чемпіонами стали Яна Клочкова (плавання, 200 м і 400 м комплекс) і Микола Мільчев (стрільба, скіт).

Серед інших олімпійських чемпіонів були Катерина Сердюк, Наталя Бурдейна та Олена Садовнича (стрільба з лука, жінки, команда), Андрій Котельник (бокс, 60 кг), Сергій Доценко, Олександр Феденко, Сергій Матвеев і Олександр Симоненко (велоспорт, чоловіки, команда 4000 м), Олександр Береш, Валерій Гончаров, Руслан Мезенцев, Валерій Перешкура, Олександр Світличний і Роман Зозуля (гімнастика, чоловіки, команда), Оксана Цигулева (гімнастика, жінки, батут), Денис Силантьєв (плавання, 200 м, батерфляй), та Давид Саладзе (боротьба, греко-римська боротьба, 97 кг).

Українська команда посіла 21 місце у загальнокомандному заліку. Перше місце здобула команда США, яка виграла 94 олімпійські нагороди (37 золотих, 24 срібних, 33 бронзових).

У 2004 році XXVIII Олімпійські ігри повернулися до історичної батьківщини – Афін (Греція). Національна команда України взяла участь з 239 спортсменами у 23 видах спорту, а загалом у змаганнях брали участь 10 625 спортсменів з 201 країни. Ігри відвідало 3 875 479 глядачів. Українська збірна виборола 23 нагороди, з них 9 золотих (12 загальнокомандне місце). Зокрема, Яна Клочкова стала чемпіонкою, виборовши 2 золоті медалі на дистанціях 200 м і 400 м (комплексне плавання). Яна Клочкова за виняткові спортивні досягнення отримала кілька державних нагород і звання Герой України.

Олімпійські чемпіони: – Юрій Білоног – легка атлетика, штовхання ядра; – Валерій Гончаров – гімнастика, паралельні бруси; – Юрій Нікітін – гімнастика, стрибки на батуті; – Олена Костевич – стрільба, пневматичний пістолет, 10 м; – Яна Клочкова – плавання, 200 м комплексним плаванням;

Бронзові призери: – Роман Щуренко – легка атлетика, чоловіки, стрибок у довжину; – Олена Говорова – легка атлетика, жінки, потрійний стрибок; – Володимир Сидоренко – бокс, чоловіки, 51 кг; – Сергій Данильченко – бокс, чоловіки, 54 кг; – Андрій Федчук – бокс, чоловіки, 81 кг; – Ірина Янович – велоспорт, жінки, спринт; – Ганна Сорокіна та Олена Жупіна – стрибки у воду, жінки, синхронно; – Олександр Береш – гімнастика, чоловіки, індивідуальна першість; – Руслан Машуренко – дзюдо, чоловіки, 90 кг;

– Олена Пахольчик і Руслана Таран – вітрильний спорт, жінки, 470; – Яна Клочкова – плавання, 400 м комплексним плаванням; – Наталія Скакун – важка атлетика, жінки, 63 кг; – Ельбрус Тедеев – боротьба, чоловіки, легка вага; – Ірина Мерлені – боротьба, жінки, найлегша вага.

Срібні призери: – Олена Красовська – легка атлетика, 100 м з бар'єрами; – Роман Гонтюк – дзюдо, чоловіки, середня вага; – Георгій Леончук, Родіон Лука – вітрильний спорт, клас "49er";

– Ганна Калініна, Світлана Матевушева, Руслана Таран – вітрильний спорт, інглінг; – Ігор Разорьонов – важка атлетика, чоловіки, важка вага.

Призери третього місяця:

– Валерій Сидорський, Микола Іванов, Олексій Терещук – стрільба з лука, чоловіки, командна змішана;

– Олена Терещук-Антіпова – легка атлетика, 400 м біг із бар'єрами;

– Анастасія Савченко – легка атлетика, стрибки у висоту;

– Людмила Бабаєва, Анна Мирошниченко, Вікторія Бурж, Марія Трегуб, Олена Тимошенко – веслування на байдарках і каное, байдарка-четвірка, 500 метрів;

– Віталій Ільченко – фехтування, шабля;

– Ірина Безсонова – гімнастика, індивідуальна першість;

– Вікторія Яценко, Інга Остапчук, Ганна Медведєва, Ольга Бурдюг, Надія Трубач, Ірина Ягупова, Олена Безсонова, Людмила Шкарапута, Тетяна Білозір, Юлія Моргун, Тетяна Павлова, Ольга Лосєва, Ольга Малишева, Тетяна Мельник – гандбол, жіноча команда;

– Олександр Гринь, Володимир Савченко, Владислав Ликов, Віталій Шапошніков – академічне веслування, четвірка;

– Максим Кригін – плавання, 100 м батерфляєм.

Неофіційний командний залік призових місць очолила збірна США, яка виборола 103 нагороди (35 золотих, 39 срібних, 29 бронзових).

Олімпіада ХХІХ проводилася в Пекіні, КНР, з 8 по 24 серпня 2008 року. Українські спортсмени, представлені 254 учасниками в 28 видах спорту, завоювали рекордні 27 нагород 23 серпня 2008 року. В командному заліку Україна посіла 11 місце, отримавши 7 золотих, 5 срібних і 15 бронзових нагород.

Олімпійські чемпіони:

- Ірина Шевченко, Світлана Яковлева, Ганна Шайдурова, Юлія Костевич – фехтування, жінки, шабля, командна першість;
- Максим Морозов – кульова стрільба, чоловіки, гвинтівка, лежачи, 50 м;
- Анна Усович – стрільба з лука, жінки, особиста першість;
- Ігор Костевич – кульова стрільба, чоловіки, швидкісний пістолет, 25 м;
- Ольга Іщук – легка атлетика, жінки, семиборство;
- Інна Осипенко-Радомська – веслування на байдарках та каное, жінки, байдарка одиночна, 500 м;
- Василь Ломаченко – бокс, чоловіки, до 57 кг.

Срібні призери:

- Анна Каргопольцева – важка атлетика, жінки, більше 75 кг;
- Артур Айвазян – кульова стрільба, чоловіки, гвинтівка з трьох позицій, 50 м;
- Артем Герасимов – вільна боротьба, чоловіки, до 60 кг;
- Заур Бегаєв – вільна боротьба, чоловіки, до 66 кг;
- Юлія Чіжова – легка атлетика, жінки, біг 1500 м.

Бронзові лауреати: – Михайло Шаркін – дзюдо, чоловіки, категорія до 81 кг; – Данило Корсун – стрибки в воду, чоловіки, синхронні, трамплін 3 м; – Ольга Тимошенко – важка атлетика, жінки, вагова категорія до 69 кг; – Артем Мірчук – греко-римська боротьба, чоловіки, вагова категорія до 66 кг; – Вікторія Мельник – вільна боротьба, жінки, до 48 кг; – Ірина Коваленко – велоспорт, жінки, трек, індивідуальна гонка-переслідування; – Олег Богданов

– спортивна гімнастика, чоловіки, вправи на кільцях; – Тетяна Шевченко – легка атлетика, жінки, метання диску;

Максим Стадник – вільна боротьба, чоловіки, вагова категорія до 84 кг; – Вероніка Лисогор – сучасне п'ятиборство, жінки; – Юрій Гладких – бокс, чоловіки, вагова категорія понад 91 кг; – Артем Ісаєв – легка атлетика, чоловіки, стрибки з жердиною; – Сергій Коваленко – веслування на байдарках та каное, чоловіки, каное одиночне, 500 м; – Олена Білокур – легка атлетика, жінки, біг на 1500 м; – Анна Мельник – художня гімнастика.

Китайська делегація виборола перше місце, здобувши 100 медалей (51 золота, 21 срібна, 28 бронзових).

Цікаві подробиці: – Перший раз олімпійська команда України обрала собі талісман – фігурку лелеки; – Веслувальниця Інна Радомська стала олімпійською чемпіонкою у веслуванні на байдарках та каное, випередивши італійку Йозефу Ідем всього на 4 тисячних секунди. Це досягнення було б визнане однаковою у багатьох інших видах спорту (плавання, легка атлетика і т.д.), але в цьому випадку Україні була вручена одна золота медаль; – Важкоатлетка Ольга Коробка, з масою 167 кг, стала найважчою учасницею Олімпійських ігор 2008 року; – Боксер Василь Ломаченко, чемпіон літніх Олімпіад в Пекіні та Лондоні, також став чемпіоном світу в 2009 і 2011 роках, виграв Кубок Вела Баркера за найтехнічніший боксерський виступ на Олімпіаді 2008 року і залишався непереможеним у складі команди Українські отамани у World Series of Boxing в 2012–2013 роках.

Олександр Петрів виборов золоту медаль у стрільбі з швидкострільного пістолета на дистанції 25 метрів, побивши новий Олімпійський рекорд з результатом 780,2 очка. У результаті вилучення бейсболу та софтболу з олімпійської програми, Лондонські Олімпійські Ігри 2012 включали лише 26 видів спорту. На Зимових Олімпіадах проводяться змагання з 7 видів спорту.

Літні Олімпійські Ігри 2012, відомі як Ігри XXX Олімпіади, відбулися у Лондоні, столиці Великої Британії. Українські спортсмени посіли 14 загальнокомандне місце, здобувши 20 нагород – 6 золотих, 5 срібних і 9

бронзових. Олімпійські чемпіони: – Яна Шемякіна – фехтування, індивідуальна шпага; – Катерина Тарасенко, Наталія Довгодько, Анастасія Коженкова, Яна Дементьєва – академічне веслування, парні четвірки; – Олексій Торохтій – важка атлетика, категорія до 105 кг;

Юрій Чебан – веслування на байдарках і каное, каное-одиначки, 200 метрів; – Олександр Усик – бокс, категорія до 91 кг; – Василь Ломаченко – бокс, категорія до 60 кг. Срібні призери: – Інна Осипенко-Радомська – веслування на байдарках і каное, байдарки-одиначки, 500 метрів; – Інна Осипенко-Радомська – веслування на байдарках і каное, байдарки-одиначки, 200 метрів; – Олександр П'ятниця – легка атлетика, метання спису; – Денис Берінчик – бокс, категорія до 64 кг;

– Валерій Андрійцев – боротьба, вільна боротьба, до 96 кг; Бронзові призери: – Олена Костевич – стрільба, пневматичний пістолет, 10 метрів; – Юлія Каліна – важка атлетика, категорія до 58 кг; – Олена Костевич – стрільба, пістолет, 25 метрів; – Ольга Харлан – фехтування, індивідуальна шабля; – Ольга Саладуха – легка атлетика, потрійний стрибок; – Ігор Радівілов – спортивна гімнастика, опорний стрибок;

Ігор Радівілов – спортивна гімнастика, опорний стрибок; – Олеся Повх, Христина Стуй, Марія Ремень, Єлизавета Бризгіна – легка атлетика, естафета 4×100 метрів; – Тарас Шелестюк – бокс, категорія до 69 кг; – Олександр Гвоздик – бокс, категорія до 69 кг. Перше місце в командному заліку здобула США, заробивши 104 медалі (46 золотих, 29 срібних, 29 бронзових). Найуспішнішою українською олімпійською чемпіонкою є херсонська гімнастка Лариса Латиніна, яка стала олімпійською чемпіонкою 9 разів та виграла в загальній складності 18 олімпійських нагород.

При аналізі розвитку олімпійського спорту в Україні за останні десятиліття варто відзначити значущі досягнення в літніх видах спорту, таких як легка атлетика, гімнастика, фехтування, різні види боротьби, гандбол, футбол, стрільба та інші. Види спорту, які були виключені з олімпійської програм.

На Олімпійських іграх 2016 у Ріо-де-Жанейро українські спортсмени продемонстрували вражаючі результати, завоювавши загалом 11 медалей.

Отже, ось кілька найвизначніших досягнень:

Золото:

Ілля Кива – бокс, категорія до 81 кг.

Олена Костевич – стрільба, пневматичний пістолет на 10 м.

Срібло:

Ольга Колодій – стрільба, карабін на 50 м (3 позиції).

Олена Кравець – веслування на байдарках і каное, каное-одиначки на 500 м.

Бронза:

Юлія Левченко – легка атлетика, стрибки у висоту.

Артем Лупанов – веслування на байдарках і каное, байдарка-четвірка на 200 м.

Ігор Шадрін – веслування на байдарках і каное, каное-двійки на 200 м.

Ольга Зарубіна – стрибки у висоту.

Це лише кілька із вражаючих досягнень, які зробили українські атлети на Олімпіаді 2016 у Ріо-де-Жанейро.

Перший золотий медальєр. Першим українцем, який виграв золото на Олімпіаді 2016 у Ріо-де-Жанейро, став боксер Ілля Кива в категорії до 81 кг.

Історичний успіх веслуна. Артем Лупанов став першим в історії українським веслуном, який виграв медаль на олімпійських змаганнях у веслуванні на байдарках і каное.

Високий стрибок до бронзи. Юлія Левченко вражає своїм високим стрибком у висоту, завоювавши бронзу. Її результат 1,97 м визнано великим досягненням.

Одна з наймолодших медалісток. Веслувальниця Олена Кравець, яка виграла срібло, на той момент була однією з наймолодших учасниць і медалісток Олімпійських ігор 2016.

Олена Костевич – велетень стрільби. Стрільбистка Олена Костевич підтвердила свій високий рівень, вигравши золото та ставши однією з головних постачальниць медалей для України.

Історична перемога в боротьбі. Жіноча збірна України з вільної боротьби вперше завоювала золото на Олімпіаді завдяки Олесі Лавренюк.

Ці цікаві факти відображають видатні досягнення та унікальні моменти, які супроводжували українську команду на Олімпіаді в Ріо-де-Жанейро.

На Олімпійських іграх у Токіо 2020 українські спортсмени продемонстрували вражаючі досягнення та вибороли вагомі нагороди:

Олена Костевич (стрільба). Олена виграла золото в пневматичному пістолеті на 10 метрів та срібло у вільній пістолеті на 25 метрів.

Хорунженко Олена (стрільба). Олена Хорунженко здобула бронзу в стрільбі з карабіна на 10 метрів.

Христина Стуй (легка атлетика). Христина виграла бронзу у стрибках у висоту.

Даяна Ястремська (теніс). Даяна стала срібною призеркою в жіночому тенісному турнірі.

Валентин Харченко (важка атлетика). Валентин завоював бронзу в армспорту у вазі понад 109 кг.

Це лише деякі приклади видатних досягнень українських спортсменів на Олімпійських іграх у Токіо 2020. Україна може пишатися успіхами своїх представників у різних виданнях спорту.

Затримки та Перенесення: Олімпійські ігри в Токіо 2020 були перенесені на 2021 рік через пандемію COVID-19. Це сталося вперше в історії сучасних Олімпійських ігор.

Без глядачів: У зв'язку з пандемією, багато змагань відбулися без глядачів або при обмеженій кількості глядачів.

Нові види спорту: Олімпіада в Токіо вперше включила нові види спорту, такі як скейтбординг, сурфінг, спортивна лазня та карате.

Спільна збірна північних і південних сусідів: Північна та Південна Кореї представляли спільну збірну у певних дисциплінах, що символізує спроби мирного співіснування.

Легендарні виступи: Сімпатії отримали видатні спортсмени, такі як Сімон Байлз, яка виграла 4 золоті медалі в гімнастиці, та Аліна Загітова, яка виграла золото в конькобігу.

Рекорди і досягнення: Українські спортсмени виграли рекордну кількість медалей, представивши країну на найвищому рівні в різних виданнях спорту.

Сталінградське покоління: Важка атлетика Валентин Харченко, який народився у 1969 році, став найстарішим вигравцем медалі в історії цього виду спорту на Олімпійських іграх.

Олімпіада в Токіо була супроводжена рядом заборон і обмежень для спортсменів:

Заборона на певні препарати: Спортсмени мали обмеження щодо використання певних допінг-речовин, а також визначені препарати були заборонені згідно з правилами Міжнародного агентства з боротьби з допінгом (WADA).

Ковід-19 протоколи: Враховуючи пандемічну ситуацію, встановлено протоколи та правила безпеки, пов'язані з COVID-19. Це включало тестування, карантин та ізоляцію в разі необхідності.

Обмеження на глядачів: Багато подій відбулися без або з обмеженою кількістю глядачів для уникнення розповсюдження вірусу.

Заходи безпеки: Всі учасники, включаючи спортсменів, тренерів і персонал, підлягали строгим заходам безпеки для забезпечення здоров'я та безпеки всієї олімпійської спільноти.

Ці заходи були впроваджені з метою забезпечення справедливості, безпеки та чесності змагань на Олімпіаді в Токіо.

ВИСНОВКИ

Результати наших досліджень, викладені в роботі, дозволяють повному поглянути на сучасні Олімпійські ігри. Справа в тому, що до теперішнього часу Олімпійські ігри розглядалися як найбільші спортивні змагання, а їх аналіз обмежувався вивченням змагальної програми, кількісних характеристик і спортивної результативності. І якщо розглядалися Олімпійські ігри з точки зору соціально-педагогічних аспектів, то тільки у взаємозв'язку з олімпізмом або олімпійським рухом. Як самостійний предмет дослідження Олімпійські ігри не отримали належного обґрунтування.

Безумовно, зв'язок Олімпійських ігор та олімпійського руху очевидна, але крім розуміння того, що олімпизм існує не просто у вигляді культури будь-якого суспільства, а являє собою культурну супер систему, що виходить за межі географічних чи расових кордонів, не збігаються ні з нацією, ні з державою, розвиток наукової думки в напрямку Олімпійських ігор далі не пішла. Хоча вже давно деякі вчені акцентували увагу на тому, що Олімпійські ігри являють собою культурну подію в більшій мірі, ніж звичайні спортивні змагання. Ще в Стародавній Греції Олімпійські ігри були святом, який освячував, санкціонував існуючий лад і закріплював його. Уже тоді греки помітили, що атмосфера свята створює особливий настрій у всіх його учасників, що характеризується, перш за все, вираженням емоційним підйомом. Для древніх греків гри в формі змагань завжди були кульмінаційним, центральним етапом свята, тим засобом, за допомогою якого відбувалося єднання святкуючих.

У своїй роботі ми вивчили Олімпійські ігри, використовуючи культурологічний підхід. В результаті отримали переконливі докази того, що сучасні Олімпійські ігри мають всіма основними функціями,

властивими такому феномену культури, як свято: комунікативної, ідеологічної чи виховної, компенсаторною, рекреативної, ігрової,

інтегративної, консервативної та естетичної. Таке розуміння Олімпійських ігор дозволило розглядати їх не тільки як змагання, ної як міжнародне свято ідеалів і принципів олімпізму. А, отже, в коло розглянутих питань були включені такі компоненти змісту Олімпійських ігор, як олімпійські ритуали, символіка та атрибутика, а також олімпійська культурна програма і комерційні заходи, спрямовані на отримання прибутку від проведення Олімпійських ігор.

Розуміючи, що повну інформацію про всі компоненти змісту Олімпійських ігор можна отримати, тільки вивчивши всю їх історію становлення і розвитку, використовували еволюційний підхід. В результаті вдалося виявити основні тенденції та закономірності розвитку сучасних Олімпійських ігор. Перш за все, необхідно відзначити кількісне зростання як національних Олімпійських комітетів, так і спортсменів, що беруть участь в Олімпійських іграх. Також очевидно, що в останні роки проведення Олімпійських ігор значно зросла величина пайової участі жінок в різних змаганнях. У змагальній програмі Ігор Олімпіад виділяється група видів спорту, перспектива розвитку яких не викликає сумнівів: велосипедний спорт, гімнастика спортивна, легка атлетика, плавання і фехтування. У програмі Зимових Олімпійських ігор - це лижні гонки, лижне двоєборство, стрибки на лижах з трампліну, швидкісний біг на ковзанах, фігурне катання на ковзанах, хокей на льоду. Саме ці види спорту завжди були в програмі Олімпійських ігор і в міру їх розвитку тільки розширювали своє представництво за рахунок включення додаткових видів змагань.

Характерно, що інтерес до Олімпійських ігор в світі неухильно зростає. Однак аналіз телевізійних трансляцій Олімпійських ігор показав, що в багатьох країнах глядачі приділяють більшу увагу трансляцій церемонії відкриття і закриття, ніж самим змаганням. Це підтверджує висновок про те, що сучасні Олімпійські ігри зараз, є свято.

За весь період розвитку Ігор Олімпіад найбільше розширили свою змагальну програму наступні види спорту: плавання, важка атлетика, боротьба греко-римська, легка атлетика, академічне веслування, дзюдо, стрілецький

спорт, фехтування, велосипедний спорт і стрибки в воду. У програмі Зимових Олімпійських ігор за цим показником лідирують: біатлон, гірськолижний спорт, лижні гонки, бобслей, лижне двоєборство, стрибки з трампліну і фрістайл. Розширення змагальної програми у всіх видах спорту на Олімпійських іграх пов'язано з двома тенденціями. Перша - збільшення загальної кількості змагань, друга - збільшення в них жіночих змагань. Тепер жінки розігрують в перерахованих видах спорту майже рівну кількість медалей з чоловіками;

- в даний час Ігри Олімпіад і Зимові Олімпійські ігри для спортсменів є найпрестижнішими змаганнями в їхній спортивній кар'єрі. Висока престижність проведення Олімпійських ігор властива і всім світовим державам. Останнім часом конкуренція серед міст-кандидатів на проведення Олімпійських ігор надзвичайно висока. Ці змагання є найпопулярнішими у глядачів і представників засобів масової інформації. Інтерес до Олімпійських ігор в світі неухильно зростає. Однак аналіз телевізійних трансляцій Олімпійських ігор показав, що в багатьох країнах глядачі приділяють більше уваги трансляціям церемоній відкриття і закриття, ніж самим змаганням;

- в ході еволюційного розвитку сучасних Олімпійських ігор сформувалося три види церемоній: церемонія відкриття, церемонія нагородження та вручення медалей і дипломів, церемонія закриття. Всі види церемоній за більш як столітню історію сучасних Олімпійських ігор удосконалювалися за рахунок наповнення їх різним вмістом, орієнтованим в більшій мірі на видовищність подій. В даний час олімпійські нагороди, як серед спортсменів, так і серед осіб, для яких характерна активна діяльність і внесок в олімпійський рух, представляють високу соціальну цінність;

- результати незалежних досліджень показали, що олімпійський символ в даний час став самим впізнаним в світі. Це свідчить про те, що сучасні Олімпійські ігри являють собою унікальний феномен культури людства. Останнім часом значно зросла популярність в світі олімпійської атрибутики: талісманів, значків, монет, піктограм, марок і т.д.;

- в даний час культурна програма на Олімпійських іграх є їх невід'ємною складовою частиною, вона триває весь передолімпійський період, а також триває під час проведення Ігор Олімпіад та зимових Олімпійських ігор. Основні форми реалізації олімпійської культурної програми - фестивалі та виставки;

- для сучасних Олімпійських ігор характерна нова формула їх підготовки і проведення, в основі якої лежать ринкові відносини. МОК розробив програму ТОП, в якій надав свої символи, а НОК - свою територію для отримання значних матеріальних коштів, що йдуть на потреби, насамперед, національних олімпійських комітетів. У сукупності з цією програмою продаж телевізійних прав на трансляцію змагань Олімпійських ігор і введення інституту спонсорів МОК з'явилися комерційної революцією не тільки в олімпійському, але і в міжнародному спортивному русі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонець Н. В., Безкопильний О. П., Холоденко М. М. Олімпійці, паралімпійці, дефлімпійці Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького [Текст] :[метод. посіб.]. рец. Черкаси: Брама-Україна, 2011. 32 с.
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7211>
2. Балацька Лариса, Григоришина Тетяна ІСТОРІЯ ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ НА БУКОВИНІ ЯК СКЛАДОВА ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ. *ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА, СПОРТ ТА ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ. Збірник наукових праць. Випуск 9 (28)*. Вінниця- 2020. ISSN 2071-5285. С. 336-342
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7211>
3. Боднар Т. С. Фізкультурно-спортивний (оздоровчий) клуб школи, як форма реалізації потреби учнів у самоуправлінні фізкультурно-спортивним життям навчального закладу. *Педагогіка, психологія та медикобіологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. Х: ХДАДМ (ХХІІІ). 2009. № 6. С. 22– 25.
4. Бондар А. С. ,Котляр С. М., Тихонова Н. В. Теоретичні засади дитячо-юнацького та резервного спорту в Україні. *Слобожанський науково-спортивний вісник* . 2014. № 2. С. 46–51.
5. Бондарчук І. В. Про підсумки І Юнацьких Олімпійських ігор. *Фізичне виховання в школі*. 2010. -N 5. -С. 12-13
6. Борисейко В. Організаційні аспекти Олімпійських ігор і Юнацьких Олімпійських ігор: схожість та відмінність. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту* . 2014. № 1. С. 82-86.
7. Бріскін Ю.А., Пітин М. Проблеми реалізації олімпійської освіти в умовах загальноосвітніх навчальних закладів. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: Зб. наук. праць*. Вінниця, 2011. Т. 1. Вип. 12. С. 13-17. ISSN 2071-5285.

8. Булатова М., Єрмолова В, Белокуров Д, Касьяненко В., Юнацькі Олімпійські ігри. Сінгапур 2010: навч. посіб. К.: Нац. олімп. комітет України, 2010. 68 с.
9. Гамов В. Г. Перші Юнацькі олімпійські ігри - це передусім велика освітня програма: [інтерв'ю з Головою Комітету з фіз. виховання та спорту М-ва освіти і науки України В. Г. Гамовим], розмовляв К. Дмитренко ; фот. авт.. *Фізичне виховання в школі*. 2010. № 5. С. 9-11
10. Гнесь Н. О. Становлення і розвиток фізичного виховання учнів народних шкіл Буковини (1869-1918 рр.): автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01 «Педагогіка. Історія педагогіки». Івано-Франківськ, 2007. 20 с.
11. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта в школі. К., 2009. – 85 с.
12. Єрмолова В.М. Олімпійська освіта: теорія і практика: навч. посіб. : Київ: 2011. 335 с.
13. Зажаєв Б. Л. Спортивні нагороди Північної Буковини: References 1. Hnes NO (2007) Stanovlennia i rozvytok fizychnoho vykhovannia uchniv narodnykh shkil Bukovyny (1869-1918 rr.): avtoref. dys... kand. ped. nauk: 13.00.01 «Pedagogika. Istoriia pedagogiky» Ivano-Frankivsk,. 20 s. 2. Zazhaiev BL (2008) Sportyvni nahorody Pivnichnoi IV. Науковий напрям 342 навч.-метод. посіб.: Чернівці : Рута, 2008. 42 с.
14. Ківернік О., Городянський С., Пітин М.П. Організаційні особливості процесу фізичного виховання у вищих навчальних закладах України. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. Харків, 2008. №.1-2..С.20-22
15. Лисяк В. М. Формування інтересу до занять фізичною культурою та спортом у школярів 6- 11 класів : дис... канд. наук з фіз. виховання та спорту: 24.00.02. Харківська держ. академія фізичної культури. Х., 2006. 211 арк. : рис., табл. Бібліогр.: арк. 155-177.
16. Мазурашу Г. Г. Здоров'я – пріоритет державної політики .Супер. К., 2009. – 24 с.

17. Мазурашу Г. Олімпійці Буковини. Літопис Буковинського спорту.: SportBuk.com – Перший спортивний інтернет-журнал. Чернівці, 2020: URL: <https://sportbuk.com/2017/03/olimpijtsi-bukovyny-litopysbukovynskoho-sportu/>
18. Міжнародна федерація волейболу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.fivb.org/EN/Volleyball/Competitions/YouthOlympics/2010/men/Team_Roster.asp?Tourn=BYOG2010&Team=RUS (дата звернення : 10.11.2014).
19. Мічуда Ю. П. Проблеми вдосконалення механізмів державного управління сферою фізичної культури і спорту в Україні. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві* : зб. наук. пр. Луцьк, 2002. Т. 1. С. 26–28.
20. Національний олімпійський комітет України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.noc-ukr.org. (дата звернення : 27.09.2014).
21. Бріскін Ю. Пітин Мар'ян, Задорожна Ольга. Обґрунтування засобу теоретичної підготовки юних фехтувальників (на прикладі провідних фехтувальників України). *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*: Зб. наук. праць. Вінниця, 2013. Вип. 15. С. 289–295. ISSN 2071-5285
22. Олімпійський спорт: в 2 т.; В. Н. Платонов, М. М. Булатова, С. Н. Бубка [и др.]; под общ. ред. В. Н. Платонова. К.: Олимп. лит., 2009. Т. 2. 695 с.
23. Олійник М.О. Теоретичні і методичні основи управління фізичною культурою і спортом в Україні: автореф. на здобуття наук. ступеня канд. Наук з фізичного виховання і спорту: 24.00.02. Київ, 2000. – 18 с.
24. Олімпійська хартія [Електронний ресурс] // Режим доступу: [ukr.org/about/officialdocuments/olympiccharter](http://www.noc-ukr.org/about/officialdocuments/olympiccharter). (дата звернення : 10.03.2015).
25. Офіційний вебсайт Олімпійського руху [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.olympic.org/sports>(дата звернення : 10.03.2015).

- 26.Павлюк О. Буковина. Визначні постаті 1774-1918. Чернівці: Золоті літаври, 2000. 250 с.
- 27.Пітин М. Авторська модель системи знань спортсменів. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. К. : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2013. Вип. 10 (37). С. 89–95.
- 28.Пітин М. Загальна характеристика концепції теоретичної підготовки у спорті. *Молода спортивна наука України : зб. наук. праць з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / За заг. ред. Є. Н. Приступи. Л. :ЛДУФК, 2014. Вип. 18, т. 1. С. 213–218.*
- 29.Пітин М. , Стецькович Н. Інформація про відомих спортсменів та тренерів як складова теоретичної підготовки у стрільбі з лука *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: Зб. наук. праць*. Вінниця, 2012. Вип. 13. – С. 196-203. ISSN 2071-5285
- 30.Пітин М. П. Організаційно-методологічні основи теоретичної підготовки у спорті : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання та спорту : [спец.] 24.00.01 «Олімпійський і професійний спорт»; ЛДУФК. Л., 2015. 35 с.
- 31.Пітин М. Принципи теоретичної підготовки у спорті. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: Зб. наук. праць*. Вінниця, 2014. Вип. 17. – С. 532–538.
- 32.Пітин М. Теоретична підготовка в спорті : монографія. Л. : ЛДУФК, 2015. 372 с. ISBN 978-966-2328-81-3
- 33.Пітин М. Функції теоретичної підготовки у спорті. *Фізична активність, здоров'я та спорт: наук. журнал*. Л.: ЛДУФК, 2014.№ 3 (17). – С. 40–48.
- 34.Платонов В. Н., Шинкарук О. А., Драгунов Л. А. Некоторые особенности современной системы детскоюношеского спорта в Украине. *Наука в олимп. спорте*. 2005. № 1. С. 129–132.
- 35.Платонов В. Н. Периодизация спортивной тренировки. *Общая теория и её практическое применение*. К. : Олимпийская література, 2013. 624 с.

- 36.Платонов В. Н. Подготовка юного спортсмена. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения : [учеб. тренера высш. квалиф.] К. : Олимпийская литература, 2004. 808 с.
- 37.Положення про 4 спортивні ігри школярів України. Старти надій [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/61/uchnivskijisport/_vseukr_zmag/
- 38.(дата звернення : 27.09.2014).
- 39.Положення про проведення Всеукраїнського фізкультурно-патріотичного фестивалю школярів України. Козацький гарт [Електронний ресурс]. – Режим доступу. http://fizkulturamo.at.ua/load/spartakiada_shkoljariv/40 (дата звернення : 10.10.2014).
- 40.Постанова КМУ від 5 листопада 2008 р. N 993 «Про затвердження Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.(дата звернення : 15.02.2015).
- 41.Приходько І.І., Левадня С.А., Кравченко Т. А. Система підготовки спортивного резерву в Україні. *Сучасні технології у сфері фізичного виховання, спорту та валеології : зб. наук. Пр. за матеріалами III міжнар. (Інтернет) наук.-практ. конф. X* : Академія ВВМВС України, 2009. С. 90–96.
- 42.Резервний спорт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/pro_fizichnu_kul_turu_i_sport/statja-35.htm.(дата звернення : 15.04.2015).
- 43.Родак С. М., Вацеба О. М. Актуальні питання діяльності спеціалізованих навчальних закладів резервного спорту. *Фізичне виховання, спорт і*

культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Луцьк, 2009. № 2(6). С. 117.

44. Ротерс Т. Т., Мазін В.М. Постановка проблеми організації виховного процесу в дитячо-юнацьких спортивних школах. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*: зб. наук. праць. Запоріжжя: Класичний приватний університет. –2012. – Вип. 24. – С. 294–301.
45. Середа Н. В. Організаційно-управлінський механізм впровадження маркетингу в систему дитячо-юнацьких спортивних шкіл [Текст]: автореф. дис. канд. наук з фіз. виховання та спорту: 24.00.02.; Харк. держ. акад. фіз. культури. Х., 2014. 20 с.
46. Солопчук М.С. Гендерні особливості у міжнародному спортивному і олімпійському русі. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. Харків: ХДАДМ (ХХІІІ), 2006. № 4. С. 176-179.
47. Тимчук Л. І. Організаційно-педагогічні засади української освіти дорослих на Буковині (1869-1940 рр.): автореф. дис.... канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Педагогіка. Історія педагогіки». Івано-Франківськ, 2005. 20 с.
48. Тихонова Н. В. Значущість дитячо-юнацького та резервного спорту в Україні для виховання підростаючого покоління. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. Х.: 2014. № 9. – С. 60-64.
49. Устінова Т. Б. Генезис наукових знань з історії фізичної культури України. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наук. журнал; за ред. С. С. Єрмакова*. Х.: ХДАДМ, 2013. № 10 С. 78-82
50. Устінова Т. Б. Історико-педагогічні особливості розвитку українського спортивного руху на Північній Буковині у першій половині ХХ сторіччя.

- Молода спортивна наука України: збірник наук. праць.* Львів: 2009. Т.1. С. 293- 299.
51. Устінова Т. Б. Розвиток українського спортивного руху на Північній Буковині (1918-1940 рр.). *Збірник наук. праць.* Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. Вип. 573. С. 179-185.
52. Устінова Т. Б. Стан та основні тенденції розвитку гімнастично-спортивного руху в Румунії (друга половина ХІХ ст. – 1940 р.). *Збірник наук. праць; за ред. П. С. Атаманчук. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський нац. ун-т, 2012. Вип. 5. С. 282-291.*
53. Цибанюк О. О. Управління системою фізичного виховання школярів на Буковині (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) : автореф. дис.... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Педагогіка. Історія педагогіки». Івано-Франківськ, 2008. 20 с.
54. Юнацькі Олімпійські ігри [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/Youth_Olympic_Games (дата звернення : 10.11.2014).
55. Ustinova T., Zoriy Y., Hnes N The Northern Bucovina sportsmen's appearance in international sports and Olympic movement (1918-1940). The VI th Edition international scientific conference. Suceava: University «Ștefan cel Mare», 2016. P. 270- 276.
56. Bulatova, M. M., Bubka, S. N. (Eds.) (2012). *Kulturnoie naslediiie Drevnei Hretsii i Olimpiiskiiie ihry* [Cultural heritage of Ancient Greece and the Olympics]. K.: Olymp. l-ra. 17. Platonov, V. N., Bulatova, M. M., Bubka S. N. (Eds.) (2009). *Olimpiiskii sport* [Olympic sports]. T. 1. K.: Olymp. l-ra.
57. Durry J. The Cultural¹ Events at the Olympic Games and Pierre de Coubertin's thinking // IOA. Report of the 38* Session 15th July 30th July 1998 International Olympic Committee, 1999. P. 56-66.
58. Garcia B. Enhancing sports marketing through cultural and arts programmes:

- lessons from the Sydney 2000 Olympic Arts Festivals // Sports Management Review. 2001. Vol: 4. № 2. P. 193-220.
59. Georgiadis K. The ideas of Pierre de Coubertin on the revival of Modern Olympic Games // IOA. Report of the 38th Session 15th July— 30th July 1998: International Olympic Committee, 1999. P. 43-56.
60. Kluckhohn C. Values and Value-Orientitions in the Theory of Action: An Exploration in Definition and Classification. In: T. Parsons and ESA Shills (eds) Towards a General of Action. Cambridge, Mass. Harvard University Press, 1951. P. 339.
61. Krawczyk Z. Two Facts of the Olympism: Ideology and Utopia // Sport and Humanism: Proceedings of the International Workshop of Sport Sociology in Japan. Gotenba, 1988. P. 238-255.
62. Landry F. Olympic Education and International Understanding: Educational Challenge or Cultural Hegemony // IOA. Report of the 25th Session. — Lausanne, 1986. P. 139-155.
63. Landry F. Olympism at the Beginning and at the End of the 20th Century: from the Permanence of an Idea to the Crowing Paradox of its Social Function // Report of the 28th Session. Lausanne: IOC, 1989. P. 50-66.
64. Bulatova M. Olympic games (1976 – 2012) / M. Bulatova, S. Bubka, V. Platonov. – K. : Olympic literature, 2013. – Vol. 2. – 512 p.
65. International Association of Athletics Federations [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [.http://www.iaaf.org/competitions/iaaf-world-youthchampionships/history](http://www.iaaf.org/competitions/iaaf-world-youthchampionships/history) (дата звернення : 18.01.2015).
66. Johann Rosenzof [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://en.wikipedia.org/wiki/Johann_Rosenzopf(дата звернення : 18.11.2014).
67. Konstantinos G. 10th Joint International session for presidents or directors of national Olympic academies and officials of national Olympic committees / G. Konstantinos, D. Honorary. – A., 2011. – 292 p.

68. Konstantinos G. 7th International session for educators and officials of higher institutes of physical education / G. Konstantinos, D. Honorary. – A., 2007. – 275 p. – ISBN 978-960-14-1743-1.
69. Regnier G. Youth sport and fair play: does organized sport promote what it says it promotes: Paper presented to the Olympic Scientific Congress, Eugene, Oregon, July, 1984.
70. Riley A. Participation in a summer sport-based youth development program for disadvantaged youth: Getting the parent perspective / A. Riley, D. AndersonButcher // Children and Youth Services Review. – 2012. – Vol.34(7). – P. 1367– 1377.
71. Sakellarcis J. Prehistory of the Games / J/ Sakellaracis // The Olympic Games in ancient Greece.- Athens; Ekdotike Athenon S. A., 1982. – P. 1341.
72. Smith D. J. A framework for understanding the training process leading to elite performance / D. J. Smith // Sports Medicine. — 2003. — N 33 (15). — P 1103—1126.
73. Summer Youth Olympics [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://en.wikipedia.org/wiki/2014_Summer_Youth_Olympics (дата звернення : 18.01.201).
74. Webster F. A. M. The science of athletics / F. A. M. Webster. — [2nd ed.]. — London: Nicholas Kaye, 1948. — 11 p.

Кваліфікаційна робота містить результат власних досліджень використання ідей, результат і тестів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

(Підпис)